

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1965 YILI GENEL KURUL TOPLANTISI

Türk Tarih Kurumu'nun 1965 yılı Genel Kurul toplantısı 1 Mayıs 1965 Cumartesi günü saat 9,30'da Ankara'da Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesindeki Kurum merkezinde yapıldı.

Saat 9,30'da Kurum üyeleri Kurumun Kurucusu Atatürk'ün Anıt - Kabrini ziyaret ederek bir çelenk koydular ve saygı duruşunda bulundular. Anıt - Kabrin şeref defterine Kurum Başkanı Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu'nun yazdığı aşağıdaki yazı üyelerce imzalandı :

"Büyük Atatürk,

"Ülkelerine ve ilkelerine bağlı olan bizler sevgilerle seni anmaya geldik."

Atatürk'ten sonra Devrim Şehitlerinin de mezarları ziyaret edilerek bir buket kondu.

Saat 10,30'da Kurum merkezine dönüldü. Başkan Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu çoğunluğun bulunduğunu söyledi ve rahatsızlığından dolayı bu toplantıya katılamayan Bayan Fakihe Öymen'in telgrafını okudu. Kendisine Başkanlık divanınca sağlık dileğinde bulunulması kabul edildi.

Başkan aşağıdaki açış söylevi ile Genel Kurul toplantısını açtı :

"Muhterem Arkadaşlarım,

Yoklama yapıldı. Çoğunluk vardır. Genel Kurulu açıyorum. Biraz sonra 1964 çalışma yılımıza ait Yönetim, Basımevi Yönetim ve Denetleme Kurulları raporları yüksek Kurula Genel Müdürümüz Soyun Uluğ İğdemir tarafından sunulacaktır. Bu yıl da, Kurum, Reşit Rahmeti Arat, Reşit Saffet Atabinen gibi iki değerli üyesini, Şeref üyelerimizden Ragıp Devres'i, yıllardır muhasebecimiz olarak vazife görmüş Saim Hünel'i kaybetmek talihsizliğine uğradı. Şimdi rahmetle andığımız bu arkadaşlarımızın hâtrasına bir dakika saygı duruşuna sizleri dâvet ediyorum.

Sayın Arkadaşlar !

30 yıl bir Kurum devamlılığı, üyelerinin bir ülkeye bağlılıkları bakımından elbette bir değer ve mâna taşır. Eğer bu Kurum eşsiz kahraman Atatürk gibi bir şahsiyet tarafından kurulmuş ise, bunun mâna ve değeri bir kat daha artar. Kuruluşundan bu yana üye olarak 30 yılını idrâk etmiş arkadaşlarımıza biraz sonra en kıdemli arkadaşımız tarafından sunulacak hâtra madalyalarının mânevi bir anlamı olacağına şüphe yoktur. Bu güzel bir başlangıçtır.

Kurumun ihdas ettiği yıllık konferansların III. serisi de devam etmektedir. Bu seneki konferanslar bildiğiniz gibi üyelerimizden rahmetli H. E. Eldem'in anısına tahsis edilmiştir.

Şimdiye kadar verilen yıllık konferansların sayısı 39'u bulmuştur. Bunların metinleri verildikçe yeni bir yayın serimizde neşrine karar verilmiştir. Nitekim ilk Atatürk yıllık konferansları yayınlanmış bulunmaktadır.

Yine iki yıldan beri her ayın ilk Salı günü Kurum merkezinde düzenlediğimiz ilmi hasbihal - tebliğ toplantılarımız da muntazaman devam etmektedir.

1964 dönemi çalışmalarımız arasında sizlere duyurmakta özel sevinç duyduğum bir cihet de 25 yıllık bir gecikmeden sonra, Mimar Büyük Sinan'ın hayat ve eserlerini kapsayan külliyata ait ve rahmetli Rifki Melâl Meriç tarafından hazırlanan ilk eseri ele alıp yayın alanına intikal ettirmemizin bizim için bir mutluluk olduğudur. Sinan'ın şanına lâyık diğer eserleri de biran önce ortaya koymak bizlere, bizlerden sonra geleceklere düşen bir ödevdir.

Kurumumuzun bu dönemde İstanbul'da Tanzimat'ın 125 inci yılı münasebetiyle düzenlediği seminer, daha önceki yıl Edirne'de düzenlenen Seminer çalışmalarımız Kurumumuzun bu yoldaki hizmetlerinin hayırlı ve bereketli olacağını müjdelemiştir. Örneğin güttikçe çoğalan Atatürk yayınları üzerine, Selçuklu medeniyeti, Eski Anadolu medeniyeti üzerine seminerler tertibi düşünülmelidir.

Yeni binamızda üçyüz bin ciltlik bir ihtisas kitaplığı kurulacaktır. Bu kitaplığımızda Atatürk, Tanzimat devri tarihi, Selçuklu devri tarihi, gibi özel seksiyonlar ve arşivler ihdası keza düşünülebilir.

Kurum binamızın yapımı hızla devam etmektedir. 1966 yılı Cumhuriyet bayramında yeni evimizin kapılarının açılacağını kuvvetle ummaktayız. Binamızın ikmalinden sonra Türk Tarih Kurumu çalışma sahası ile ilgili ilmi araştırmalarda nâzım rolünü oynayacak bir duruma gelecektir, kanısındayız. Atatürk geliri bir milyon sekizyüz bin lira civarındadır. Basım evimizin gelirini ve kapasitesini arttıracak yatırımlar yapılmıştır. Bugünkü halile değeri 5 milyon liradır. Basım evimizin kapasitesi artmağa devam etmektedir. O, artık bizden baskıya verilecek eserleri sabırsızlıkla bekleme durumuna gelmiştir.

Sayın Arkadaşlarım,

Sayın Ömer Lütfi Barkan geçenlerde bize göndermek lûtfunda bulunduğu bir mektubunda zaman, zaman kendisini göstermeğe yeltenen gericilik olayları karşısında, Kurumumuzun halka doğru yapılan bir uyarı, bir aydınlatma faaliyetine de itibar göstermesinin çok yerinde, Atatürkçü bir faaliyet olacağına işaret etmekte ve bu arada rahmetli üyemiz ve Başkanımız Şemseddin Günaltay'ın "Zulmetten Nura" gibi eserlerinin yeniden ele alınıp bastırılmasının, dağılmasının mümkün olup olamayacağını sormakta idi.

Yönetim Kurulumuz bu yerinde teklif üzerinde hassasiyetle durmuştur. Bu gibi faaliyetlerimizin de hızlandırılmasını ve biran önce gerçekleşmesini dilemekteyiz.

Üyelikler için Yönetim Kurulumuz kollara yazmıştır. Bu durumun bundan sonra makul bir şekilde düşünülerek ele alınması herhalde yerinde olacaktır.

Muhterem arkadaşlarımıza sunulan dâvetiyelerden öğrenecekleri üzere, 4 Mayıs Salı günü saat 17,30'da Aylık toplantımızda Kurumumuz Şeref üyelerinden ve Münster Üniversitesinden Prof. Dr. G. Jaeschke bir konuşma yapacaklardır. Ertesi 5 Mayıs Çarşamba günü saat 17,30 da İkinci Dünya Savaşı esnasında Fransa'nın Ankara Büyük Elçisi bulunan Ekselans René Massigli'nin "la Turquie devant la Guerre, Mission à Ankara, (1939 - 1940)", adındaki eseri hakkında Kurumumuzda bir kollokium tertip edilmiştir. Bu konuda bir konuşma daha önce Aylık toplantılarımızın birinde E. Z. Karal tarafından yapılmıştır. Sayın üye arkadaşlarımızın bu toplantılara şeref vermelerini bilhassa rica ederim.

Hizmet süresince esirgemediğiniz yardımlarınızdan dolayı Yönetim Kurulu arkadaşlarım, şahsım ve idareci arkadaşlarım adına teşekkür ve sevgilerimizi sunuyorum. Hepinizi ve bugün aramızda bulunan Şeref üyemiz Sayın Prof. Jaeschke'yi saygılarıyla selâmlıyorum."

Bundan sonra Kurum üyeliğinde 30 yılını dolduran üyelere Prof. Dr. Afet İnan (1931), Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı (1931), Dr. Hâmit Koşay (1931), Hasan Cemil Çambel (1931), Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü (1932), Ord. Prof. Hikmet Bayur (1932), Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu (1932)'nin Hâtıra madalyaları en kıdemli üyelere Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı tarafından verildi. Toplantıda bulunamayan Hasan Cemil Çambel'in madalyasının kendisine iletilmesi, son günlerde aramızdan ayrılan Reşit Saffet Atabinen'in madalyasının da ailesine gönderilmesi kararlaştırıldı.

Başkan Genel Kurulun bu ilk toplantısına - Ankara'da bulunmasından faydalanarak katılmış olan Şeref üyelerimizden Prof. Dr. Jaeschke'ye söz verdi. Prof. Jaeschke 1926'da Hâkimiyet-i Milliye ve Milliyet gazetelerinde çıkan Atatürk'ün hâtıralarının Fransızca olarak yayımlandığını, 1944'de Falih Rıfkı Atay'ın bu hâtıraları "19 Mayıs" adıyla bir broşür halinde yayınladığını, bunların yeniden ve tam olarak yayınlanmasının yerinde olacağını söyledi.

Bundan sonra gündemin 5 inci maddesi gereğince Genel Kurul toplantısını idare etmek üzere bir Başkan, bir ikinci başkan ve iki sekreterin seçimi yapıldı. Başkanlığa Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü, ikinci başkanlığa Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, sekreterliklere Prof. Dr. Bahadır Alkım ve Prof. Dr. Adnan Erzi seçildiler.

Genel Kurul Başkanı Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü başkanlık yerine oturdu ve gündem gereğince müzakerelere devam edileceğini söyledi.

Genel Müdür Uluğ İğdemir Türk Tarih Kurum Yönetim Kurulu'nun 1964 çalışma yılı raporiyle Basımevi Yönetim Kurulu'nun 1964 yılı çalışma raporunu ve denetleme kurulu raporunu okudu. Başkan raporlar hakkında söz isteyen olup olmadığını sordu. Söz isteyen olmadığından raporları oya koydu. Oybirliğiyle kabul edilerek Yönetim, Basımevi Yönetim ve Denetleme Kurulları 1964 işlemlerinden dolayı aklандılar.

Başkan 1965 bütçe tasarısını inceleyerek Genel Kurula bir raporla sunmak üzere üç kişilik bir komisyonun seçilmesi gerektiğini söyledi. Bütçe komisyonuna Eski Çağ Kolundan Prof. Dr. Halil Demircioğlu, Orta Çağ Kolundan Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı ve Yeni Çağ Kolundan Prof. Dr. Cemal Tukin seçildiler.

Gündemin 8 - 11 inci maddeleri uyarınca seçimlere geçildi. Bu arada Başkanlık yerini Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal aldılar. Oylar toplandı. Başkan, seçime 25 üyenin katıldığını söyledi. Yapılan tasnif sonunda Yönetim Kuruluna oy sırasıyla Prof. Dr. Tahsin Özgüç, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, Prof. Dr. Afet İnan, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Ord. Prof. Dr. Sedat Alp, Prof. Dr. Cemal Tukin'in seçildiği, Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü, Ord. Prof. Enver Ziya Karal ve Prof. Dr. Halil İnalçık'ın aynı oyu aldıkları anlaşıldı. Eşit oy alan üyeler arasında ad çekildi ve Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü Yönetim Kurulu'na 7 nci üye olarak girdi. Yedekler için de ad çekilerek birinci yedek üyeliğe Ord. Prof. Enver Ziya Karal, ikinci yedek üyeliğe Prof. Dr. Halil İnalçık ve bundan sonra oy alan Prof. Adnan Erzi'nin de üçüncü yedek üyeliğe seçildiği anlaşıldı.

Denetleme Kuruluna geçen yıl olduğu gibi Prof. Dr. Halil Demircioğlu, Dr. Hâmit Koşay ve Bayan Fakihe Öymen oybirliği ile seçildiler.

Haysiyet Kurulu üyeliklerine de geçen yıl olduğu gibi Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, Ord. Prof. Hâmit Ongusu, Bay Tahsin Öz, Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı ve Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver, Basımevi Yönetim Kurulu'na Prof. Dr. Şinasi Altundağ, Prof. Abdülkadir İnan, Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı oybirliğiyle seçildiler.

Bütçe raporu henüz gelmediğinden Başkan gündemin 13 üncü maddesine geçildiğini söyledi.

Genel Müdür Uluğ İğdemir Genel Kurulun geçen yıl verdiği direktif üzerine Yönetim Kurulunca hazırlanan yayın ve telif hakları yönetmeliğini okudu. Yönetmelik madde madde okunarak tartışıldı ve aşağıdaki şekilde kabul edildi :

TÜRK TARİH KURUMU YAYIN VE TELİF HAKLARI YÖNETMELİĞİ

1 — Türk Tarih Kurumu yayınlarının yazılması, satın alınması, basılması ve telif haklarının ödenmesi işlemleri bu Yönetmeliğe göre yürütülür.

2 — Türk Tarih Kurumunca yazdırılacak veya Türkçeye çevirtilecek eserler için ilgili Kol'un kararı gerektir.

3 — Üyelerden başkasına yazdırılan veya Türkçe'ye çevrilen bir eseri Kollar inceleterek basılmasına karar verirler.

4 — İnceletilen eser için telif ve çeviri ücretinin yüzde onunu geçmemek üzere bir inceleme ücreti ödenir.

5 — Basıma hazır olan eserler bütçe imkânları gözönüne alınarak bir sıraya konur ve bu sıraya göre bastırılır. Gerekli hallerde Yönetim Kurulu bir eserin öncelikle bastırılmasına karar verebilir.

6 — Bir eserin Basımevine verilebilmesi için eserin son şeklini almış olması, daktilo ile ve okunaklı olarak yazılmış bulunması, resim, plân ve haritalarının basılabilir nitelikte ve sahifelere yerleştirme plânlarıyla birlikte Kuruma verilmiş olması gerekir.

7 — Basılacak eserlerin ilk tashihleri Kurumca yaptırılır. Bundan sonraki tashihler yazar veya çevirmen tarafından yapılarak baskıya verilir. Eserlerde Türk Dil Kurumu'nun imlâ kılavuzunda saptanan imlâ kuralları uygulanır.

8 — Eski metinlerin transkripsiyonunda Kurumca hazırlanacak transkripsiyon sistemi uygulanır. Türkçe dışındaki dillerin transkripsiyonu Milletlerarası en yaygın sisteme göre yazar ve çevirmence saptanır.

9 — Bir eser basılmak üzere Basımevine verildikten ve dizgisi yapıldıktan sonra cümle içinde esaslı düzeltmelerden kaçınılması esastır. Yeni buluşların esere ilâvesi isteniyorsa bunlar yeni bir paragraf halinde olmalıdır.

10 — Bir eserin telif veya çeviri ücreti saymaca sahife (itibarî sahife) esasına göre ödenir. Her 200 kelime bir saymaca sahife sayılır.

11 — Yazar eserine orijinal nitelikte resim, harita ve plân koyacaksa ve bunların hazırlanması kendi imkânlarıyla olmuşsa bu resim, harita ve plânlara da

telif hakkı ödenir. Resim, harita ve plânların her santimetre karesi 2 kelime sayılır. Kurumun imkânlarıyla hazırlanan resim, harita ve plânlar için telif hakkı ödenmez.

12 — Bir eserin kaç sahife olduğu şöyle hesaplanır :

Her on sahifede bir sahife (bu sahifenin tam olması şarttır) alınarak sayılır. Toplam, sayılan sahife sayısına bölünür. Böylece her sahifede ortalama kaç kelime bulunduğu anlaşıldıktan sonra bu sayı eserin sahife sayısı ile çarpılır. Çıkan 200'e bölünür. Tam olmıyan sahifeler ayrıca sayılarak bu esasa göre sahife sayısına ilâve edilir. Bölme sırasında kalan kesir 100 kelimedenden çoksa tam sahife sayılır. Azsa hesaba katılmaz.

13 — Telif ve çeviri ücretleri şu esaslara göre ödenir :

- a) Türkçe yazılmış telif eserlerin her saymaca sahifesine 20 lira.
- b) Yabancı dilde yazılmış telif eserlerin her saymaca sahifesine 25 lira.
- c) Modern dillerden Türkçeye yapılan çevirilerin her saymaca sahifesine 15 lira.
- ç) Ölü dillerden (Sümerce, Etice, Eski Yunanca, Lâtince, eski Arapça, eski Farsça v.b.) yapılan çevirilerin her saymaca sahifesine 25 lira.
- d) Birden fazla eserin karşılaştırılması ile meydana getirilen metin tesislerinin (eleştirmeli basım) her saymaca sahifesine 20 lira.
- e) Osmanlıcadan yapılan sade transkripsiyonların her saymaca sahifesine 10 lira.
- f) Basılmış belgelerin olduğu gibi alınması halinde her saymaca sahifeye 5 lira.
- g) Okunması güç Osmanlıca metin transkripsiyonlarının her saymaca sahifesine 15 lira.
- h) Basılmış eserlerin sonuna konan Bibliyografyaların her saymaca sahifesine 10 lira.
- i) İndekslerin her saymaca sahifesine 15 lira.

14 — Belleten'le Belgeler'in tam sahifeleri sayılarak bu esaslara göre sabit bir ücret saptanır ve buna göre ödeme yapılır. Bu dergilerin yarıdan az sahifelerine ücret ödenmez.

15 — Belleten'de yayımlanacak yazılar 50 sahifeden fazla olursa fazlası için telif ücreti ödenmez. Çeviriler bundan müstesnadır.

16 — Bir esere yukarıdaki ölçüler içinde verilen telif veya çeviri ücreti o eserin ilk baskısı içindir.

17 — Kurum bir eserin ilk baskısından kaç tane basılacağını saptamakta serbesttir.

18 — Tüklenen bir eserin tekrar basılmasına Yönetim Kurulu karar verir.

19 — Telif veya çeviri bir eserin ikinci baskısı için yazarına veya çevirmenine ikinci baskı sırasındaki bareme göre tahakkuk edecek ücretin üçte ikisi, üçüncü ve daha sonraki baskılarda yarısı ödenir.

20 — Bir eser baskıya hazır olarak Kuruma teslim edildiği zaman telif veya çeviri ücretinin üçte ikisi avans olarak ödenebilir. Geri kalan üçte biri eser basıldıktan sonra verilir.

21 — Yazar eserinin ikinci veya üçüncü baskısında yeni ilâveler yapar ve bunlar ilk baskıdaki sahife adedini aşarsa, fazla sahifelerin ücreti de birinci baskı ücreti gibi ödenir.

22 — Bir yazar basılmak üzere Kuruma sattığı eserini olduğu gibi veya kısaltarak başka bir yerde bastıramaz.

23 — Bir eserin baskısı tükendikten sonra ikinci baskısını yaptırmakta Kurum serbesttir. Yazar isterse bunu kendi hesabına bastırabilir.

24 — Kurumca satın alınan bir eser 5 yıl içinde bastırılmazsa yazar veya çevirmen bunu kendi hesabına bastırmakta serbesttir. Bu takdirde Kurum ödenen telif veya çeviri ücretini yazardan isteyemez. Yazar eserini Kurum'dan aldıktan sonra iki yıl içinde bastıramazsa baskı hakkı tekrar Kurum'a döner.

25 — Bir eserin yazılması veya çevirisi için Kurum'la yazar veya çevirmen arasında —örneği Yönetim Kurulunca saptanacak— bir sözleşme imzalanır. Yazar veya çevirmen eseri sözleşmede yazılı zaman içinde tam olarak Kuruma teslim etmezse, Kurum sözleşmeyi uzatmakta veya bozmakta serbesttir.

26 — Kurumca basılan eserlerden baskı sayısı 500 nüshaya kadar olanlardan yazar veya çevirmenine 25 tane, 500'den 1000 nüshaya kadar olanlardan 30 tane, 1000 nüshadan fazla olanlardan 50 tane parasız olarak verilir.

27 — Bir yazar eserinden daha fazla sayıda satın almak isterse, 50 nüshaya kadar yüzde 50, elli nüshadan fazlası için yüzde 25 indirim yapılır.

*

Başkan öğleden sonra saat 15,30'da toplanılmak üzere saat 13'de oturuma son verdi.

Genel Kurul öğleden sonra saat 15,30'da Başkan Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü'nün Başkanlığında toplandı.

Bütçe komisyonu raporiyle komisyonun tadilen kabul ettiği bütçe tasarısı okundu, söz isteyen olmadığından rapor ve tasarı oya konarak oybirliği ile kabul edildi.

Başkan Yönetim Kurulundan gelen önerilerin görüşülmesine devam edileceğini söyledi.

Yönetim Kurulu Başkanlığından gelen ve Güney - Doğu Avrupa İncelemeleri Milletlerarası Kurumu (AIESEE)'nin memleketimizle ilgili olup şimdiye kadar UNESCO Türkiye Millî Komisyonunca yürütülen ilmi, idari ve mali bütün işlerinin bundan böyle Kurumumuzca yürütülmesinin UNESCO Türkiye Millî Komitesince teklif edilmesi üzerine, yüzyıllarca Güney - Doğu Avrupa'ya hâkim olmuş bir millet olarak bu incelemelerle yakından ilgilenmemiz gerektiğine Yönetim Kurulu'nun kani bulunduğu, ancak konunun önemi ve Kurumumuza yükleyeceği mali külfet gözönüne alınarak meselenin Genel Kurulun onayına sunulduğuna dair bulunan yazı ile bu konu hakkında üyelerimizden Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Dr. Hâmit Koşay, Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı ve Prof. Dr. Halil İnalıcık tarafından verilen rapor okundu: Söz alan Prof. Dr. Halil İnalıcık geniş açıklama yaparak Kurumumuzun behemehal bu Kurula üye olmasının çeşitli faydalarını anlattı ve kendisinin 10 Mayıs'ta Saraybosna'da yapılacak Komite toplantısına katılacağını, burada Kurumumuzun âzalığı kabul ettiğini söylerse çok iyi olacağını, 1966'da Sofya'da toplanacak kongreye de kuvvetli bir ekiple katılmak gerektiğini bildirdi. Söz alan üyeler konuyu enine boyuna tartıştılar sonunda :

a) Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü, Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, Prof. Dr. Şinasi Altundağ, Prof. Dr. Halil İnalçık, Dr. Hâmit Koşay ve Prof. Tayyip Gökbilgin'den kurulu bir komisyonun bu işle meşgul olmasına,

b) Sofya kongresine gidecek delegelerin bu komisyonca seçilmesine,

c) Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu'nun bu meseleyi tartışmak ve bizim bu kurulda takip edeceğimiz hareket tarzını tesbit etmek üzere tertibini önerdiği seminerin de aynı komisyonca düzenlenmesine,

ç) Kurula Kurumumuzun üye olmasına karar verildi.

UNESCO Türkiye Milli Komisyonundan gelen ve IX. dönem Genel Kurul'da iki yıl süre ile Kurumumuzu temsil edecek bir üyenin seçilerek adının bildirilmesine dair bulunan yazı okundu: Prof. Dr. Âfet İnan'ın bu devrede de Kurumumuzu temsil etmesi uygun görüldü.

Eski Çağ Kolu Başkanlığından gelen ve 8 - 10 Ekim 1965 tarihleri arasında Almanya'nın Freiburg şehrinde toplanacak olan Alman Antropoloji Cemiyeti Kongresine üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu'nun Kurumumuz adına katılmasının uygun olacağına dair bulunan yazı okundu: Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu'nun bu kongrede Kurumumuzu temsil etmesine karar verildi.

Eski ve Yeni Çağ Kolları Başkanlıklarından gelen ve 29 Ağustos - 5 Eylül 1965 tarihleri arasında Viyana'da toplanacak olan XII. Milletlerarası Tarihî İlimler kongresine Kurum adına katılacak üyelere dair bulunan yazılar okundu : Konu üzerinde görüşüldükten sonra bu kongreye kuvvetli bir ekiple katılmak gerektiği kanısına varılarak şu üyelerin gönderilmesine karar verildi :

Eskiçağdan Prof. Dr. Halil Demircioğlu, Prof. Dr. Afif Erzen, Ortaçağdan Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü, Prof. Dr. Osman Turan, Yeniçağdan Ord. Prof. Enver Ziya Karal, Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, Prof. Dr. Halil İnalçık, Prof. Dr. Cemal Tukin, Prof. Tayyip Gökbilgin, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Prof. Dr. Adnan Erzi.

Yeni Çağ Kolu Başkanlığından gelen ve Prof. Bernard Lewis ile Prof. L. Rasyonu'nun Kurumumuz şeref üyeliğine seçilmesine dair bulunan yazı okundu. Önerinin evvel emirde Yönetim kurulundan geçmesi gerektiğinden yazının bu ekşiğin tamamlanması için Yönetim Kuruluna verilmesi kararlaştı.

Yeni Çağ Kolundan gelen ve bu yıl yapacakları ilmî araştırmalar için yedi üyeye yardım yapılmasına dair bulunan yazı okundu. Bunlardan bir kısmı Viyana kongresine katılacağından bunlar dışında kalan Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver'e 1000, Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı'ya 1500 lira ilmî araştırma yardımı yapılması uygun görüldü.

Orta Çağ Kolunun 30 Nisan 1965 tarihli toplantısında aldığı kararlar arasında üye seçimine ait Yönetmeliğin daha elverişli hale getirilmesi teklifi de bulunuyordu. Konu görüşüldü ve yönetmeliğin bu bakımdan yeniden ele alınması görevinin yeni Yönetim Kurulu'na verilmesi uygun görüldü.

Gündemde görülecek başka bir konu olmadığından Başkan saat 18,30'da oturuma son verdi.

TÜRK TARİH KURUMU YÖNETİM KURULU'NUN
1964 ÇALIŞMA YILI RAPORU

Genel Kurulun Sayın Üyeleri,
Yönetim Kurulunuzun 1964 çalışma yılı raporunu yüksek katınıza sunuyoruz :

B Ü T Ç E D U R U M U

Kurumumuzun 1964 yılı gelir ve giderleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir :

A. G E L İ R L E R

Bölüm	Gelirin çeşidi	Bütçeye konan		Tahsil olunan	
		Lira	K.	Lira	K.
I	Kurum Arttırmından	400.000	—	400.000	—
II	Hükümet yardımı	200.000	—	200.000	—
III	Atatürk tesisi geliri	1.600.000	—	1.815.300,48	
IV	Üye aidatı	300	—	320,—	
V	Yayın gelirleri	100.000	—	148.215,53	
VI	Basımevi geliri	85.000	—	81.449,17	
VII	Türlü gelirler	53.000	—	103.744,48	
TOPLAM		2.438.300	—	2.749.029,66	

B. G İ D E R L E R

Bölüm	Giderlerin çeşidi	Bütçeye konan		Harcanan	
		Lira	K.	Lira	K.
I	Görevli giderleri	396.830	—	388.268,03	
II	İdari giderler	35.000	—	37.500,76	
III	Bilimsel giderler	600.000	—	468.803,19	
IV	Yatırımlar ve yatırımla ilgili giderler	1.241.000	—	1.063.836,93	
V	Yayın zararları	160.001	—	164.959,30	
TOPLAM		2.432.831	—	2.123.368,21	

Bu tablolarda görüldüğü üzere Kurumumuzun 1964 yılı gelirleri bütçeye konmuş olandan 310.729 lira 66 kuruş fazladır. Bu fazlalığın 215.300 lira 48 kuruşu Atatürk tesisi gelirlerinden, 48.215 lira 53 kuruşu yayın satışlarından, 50.744 lirası da türlü gelirlerden sağlanmıştır. Türlü gelirlerdeki fazlalık Türkiye İş Bankası'nın Kurumumuza yaptığı 54.000 liralık bağıştan ileri gelmektedir. Bu bağıştan dolayı Banka yöneticilerine teşekkürü bir ödev sayarız.

1964 yılı giderlerimiz ise bütçeye konmuş olandan 309.462 lira 79 kuruş eksiktir. Bu eksikliğin nedeni, bina ve diğer faaliyetler için avans şeklinde verilmiş ödeneklerin yıl sonundan önce mahsubu yapılamamış olmasındandır. Gerçek gelirlerimizle gerçek giderlerimiz arasındaki 625.661 lira 45 kuruş 1965 yılı bütçesine gelir kaydedilmek üzere Kurum arttırımına alınmıştır.

YAYIN İŞLERİ

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve yayımlanmıştır :

1. ABÜ BAKR-İ TİHRÂNİ : *Kitâb-i Diyârbakriyya* 2. Cüz.
2. SETON LLOYD VE D. STORM RICE : *Alanya*.
3. JALE İNAN : *Antalya Bölgesi Roma Devri Portreleri* (Türkçe ve Almanca).
4. NİMET ÖZGÜÇ : *Kültepe Mühür Baskılarında Anadolu Gurubu* (Türkçe ve İngilizce).
5. RIFKI MELÛL MERİÇ : *Mimar Sinan'ın hayatına ve eserlerine dair Metinler*.
6. PAUL MORAUX : *Bibliothèque de la Société Turque d'Histoire, Catalogue des Manuscrits Grecs*.
7. İ. H. UZUNÇARŞILI : *Osmanlı Tarihi II. cilt 2. baskı*.
8. HASAN CEMİL ÇAMBEL : *Makaleler, Hâtralar*.
9. *Atatürk Yıllık Konferansları*.
10. *Belgeler*, I. cilt, 1. sayı.
11. *Bellekten* sayı : 110 - 113.

Şu eserlerin basımı bitmek üzeredir :

1. CEVDET PAŞA : *Tezakir 40* (IV. cilt).
2. G. E. BEAN : *Side Kitabeleri* (Türkçe ve İngilizce).
3. *Edirne Armağanı*.
4. REŞİT RAHMETİ ARAT : *Eski Türk Şiiri*.
5. *Prof. Fuat Köprülü'nün tariht makaleleri*.
6. İ. H. UZUNÇARŞILI : *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*.

Bu yıl şu eserlerin basımına başlanmıştır :

1. SEMRA ÖGEL : *Anadolu Selçuklularının Taş Tezini*.
2. M. ÇİĞ-H. KIZILYAY : *Yeni Sumer çağına ait Nippur Hukukî ve İktisadî Belgeleri*.
3. E. BOSCH : *İlk Çağda Ankara Tarihi için Kaynaklar*.
4. İBRAHİM ARTUK : *Denizbacı Definesi*.
5. MAZHAR MÜFİD KANSU : *Erzurum'dan ölümüne kadar Atatürkle Beraber*.
6. *Belgeler* : I. cilt 2. Sayı.

Bundan başka şu eserlerin basılmasına karar verilmiştir :

1. TAHSİN ÖZ : *İstanbul Camileri II. cilt*.
2. A. F. TÜRKGELDİ : *Mesail-i Mühimme-i Siyasiye III. cilt*.
3. İ. H. UZUNÇARŞILI : *Mithat Paşa'nın Yıldız Muhakemesi*.
4. ŞEVKET AZİZ KANSU : *İnsanlığın Kaynakları ve İlk Medeniyetler II. cilt*.
5. *Sinan Eserlerinin Plân ve rölöveleri*.
6. ÖMER LÜTFİ BARKAN : *Süleymaniye Camii ve İmaretî İnşaatına ait Muhasebe Defterleri*.
7. V. GORDON CHILDE : *Doğu'nun Prehistoryası. 2. baskı*.
8. HALİL EDHEM ELDEM : *Kayseriyye Şehri*.

MİLLETLERARASI KONGRELER

Bu yıl 29 Ağustos 1964'de Hollanda'da toplanan Milletlerarası Altaistik konferansına Kurumumuz adına üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Reşit Rahmeti Arat katılmıştır.

KONFERANSLAR

Yıllık konferanslarımızın III. serisi rahmetli Asbaşkanlarımızdan Halil Edhem Eldem'in anısına armağan edilmiştir. 8 konferanstan ibaret olan bu serinin ilk konferansı 8 Ocak 1965'de verilmiştir. Son konferans 28 Mayıs Cuma günü verilecektir. Konferanslar 15 günde bir verilmekte, yalnız Şubat ayı Üniversitenin dinlenme günlerine rastladığı için bu ay içinde konferans verilmemektedir. Konferansların listesi 113 sayılı Belleten'de yayınlanmıştır.

GENEL KURUL TOPLANTISI MÜNASEBETİYLE VERİLEN
KONFERANS

Her yıl Genel Kurul toplantısı vesilesiyle verilmesi gereken bilimsel konferansı bu yıl yeni üyelerimizden Prof. Dr. Adnan Erzi "*Türkiye'de Bibliyografya Meseleleri*" konusunda vermiştir.

AYLIK TOPLANTILAR

Geçen yıl Ankara'da bulunan üyelerimizin her ayın ilk salı günü saat 17,30 da Kurum merkezinde düzenledikleri aylık toplantılara bu yıl da 1 Aralık 1964 salı gününden itibaren başlanmıştır. Bu toplantılarda bir arkadaşımız daha önce hazırladığı konu hakkında bir konuşma yapmakta ve bu konuşma üzerine görüşmelere devam edilmektedir.

TANZİMATIN 125 İNCİ YILDÖNÜMÜ SEMİNERİ

Yönetim Kurulunuz Tanzimatın 125 inci yıl dönümü dolayısıyla İstanbul'da 3 Kasım 1964'de üç gün süren bir "*Tanzimat Semineri*" düzenlemiş ve Belletenimizin 112 nci sayısını Tanzimatla ilgili yazılara ayırarak Reşit Paşa'nın anısına armağan etmiştir. 8 konferanstan ibaret olan bu seminer Başkanımız Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu'nun bir söylevi ile açılmış ve büyük ilgi görmüştür. Bu münasebetle İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi Enstitüsünde "*Tanzimat Hâtıraları*" Sergisi hazırlanmış, Ankara'da da Kurum merkezinde Kurumumuz kitaplığında bulunan tanzimatla ilgili kitap ve belgelerden mürekkep bir sergi düzenlenmiştir. Seminerin programı 113 sayılı Belletende yayınlanmıştır. Konferanslar ayrı bir kitap halinde basılacaktır.

İLMİ ARAŞTIRMALARA YARDIM

Bu yıl da Genel Kurul kararlarına uyularak üyelerimizden dört arkadaşımıza 6000 lira tutarında ilmi araştırma yardımı yapılmıştır.

TÜRKİYE İLE POLONYA ARASINDA SİYASAL İLİŞKİLER
KURULMASININ 550 NCI YILI SERGİSİ

Türkiye ile Polonya arasında siyasi ilişkiler kurulmasının 550 nci yıl dönümü dolayısıyla 15 Aralık 1964 tarihinde Kurumumuz merkezinde Kurumumuz kitaplığında bulunan bu konu ile ilgili eser ve belgelerden mürekkep bir sergi düzenlenmiştir.

KURUM BİNASI

Kurum binasının 1964 inşaat programı bazı gecikmelerle tamamlanmıştır. 1964 yılı içinde yapılan işler; karkas kısmın bitirilmesi, taş ve tuğla duvarlarla bir kısım bahçe duvarları, doğramaların demir aksamı, çatı izolasyonu ve bakır kaplaması işleridir. Yıl sonuna doğru kalorifer, sıhhi tesisat, buhar ve klima tesisleriyle asansörlerin ihalesi de yapılmıştır. 1965 programıyla döşeme dışında bütün işlerin bitirilmesine çalışılacaktır. 1965 yılı içinde yapılacak işlerin tutarı yaklaşık olarak 1.500.000 lira civarındadır.

KAYBETTİĞİMİZ ÜYELER

Bu yıl içinde üç değerli üyemizi kaybetmiş bulunuyoruz. Uzun yıllar Yönetim Kurulumuzda üye ve Asbaşkan olarak çalışmış olan arkadaşımız Faik Reşit Unat 8 Nisan 1964'de, Ord. Prof. Dr. Reşit Rahmeti Arat 29 Kasım 1964'de, Reşit Safvet Atabinen 3 Şubat 1965'de ve Şeref Üyelerimizden Ragıp Devres 29 Mart 1965'de aramızdan ayrılmış bulunuyorlar. Aziz arkadaşlarımızın hâtıralarını saygı ile anarız.

KOL ÇALIŞMALARI

Kollar Yönetmelik gereğince toplantılarını yapmışlar, gerek Yönetim Kurulundan gönderilen, gerekse üyeler tarafından önerilen konuları inceleyerek kararlara bağlamışlardır.

HALİL EDHEM ELDEM ARŞİVİ

Rahmetli Asbaşkanlarımızdan Halil Edhem Eldem'in kitapları bilindiği gibi Kurumumuzca ölümünden bir müddet sonra satın alınmıştı. Rahmetli sağlığında uzun yıllar büyük emeklerle topladığı Tür - İslâm devri kitâbe estampajlarını Kurumumuza armağan etmişti. Ölümünden sonra eşi tarafından Genel Müdürümüz Uluğ İğdemir'e verilen hususî dosyalarını arkadaşımız Kurumumuza armağan ettiğinden içlerinde çok değerli malzeme bulunan bu dosyalarla; iki yıl önce sayın arkadaşımız Ord. Prof. Dr. Arif Müfid Mansel tarafından Kurumumuza armağan edilen rahmetliye ait bir kısım belgelerin "*Halil Edhem Eldem Arşivi*" adı altında sınıflandırılıp düzene konmasını Yönetim Kurulumuz uygun bulmuş ve işe başlamıştır.

PERU'DA AÇILAN "*Mustafa Kemal Atatürk Salonu*"na KİTAP YARDIMI

Peru'nun merkezi Lima şehrinde kurulan Yüksek İslâm Enstitüsünde bir "*Mustafa Kemal Atatürk Salonu*" açılmış ve Kurumumuzdan bu salonun kitaplığı için yayın ve bazı resimler istenmiş olduğundan Kurum yayınlarından bazıları ve Atatürk'e ait fotoğraflar gönderilmiştir.

KADIZADE'NİN BOSNA TARİHİ

Bosna'da uzun yıllar kadılık etmiş olan Kadızade'nin "Bosna Tarihi" adı altında topladığı belgeler torunlarından Bayan Mediha Gökçer tarafından Kurumumuza armağan edilmiştir. 79 dosyadan ibaret olan bu belgeler üyelerimizden Ord. Prof. Enver Ziya Karal tarafından gözden geçirilerek bir listesi hazırlanmış ve kitaplığımıza konmuştur.

UNESCO TÜRKİYE MİLLÎ KOMİSYONUNDAKİ ÇALIŞMALARIMIZ

UNESCO Türkiye Millî Komisyonunda Kurumumuzu temsil etmekte olan Asbaşkanımız Prof. Dr. Âfet İnan'ın 1964 yılı çalışmaları hakkında bize verdiği raporun özeti şudur :

Temsilcimiz aylık toplantılara düzenli olarak katılmış, bu arada Haziran 1964'de düzenlenen UNESCO haftasında Erzurum, Kars ve Trabzon'da "Türk devrimleri ve Türk uygarlık tarihi" üzerinde konferanslar vermiş, ayrıca 30 Ağustos'ta Afyon Karahisar'da tertiplenen Kültür haftasına katılarak Devrim tarihimize ilgili iki konferans vermiş, Afyon'da ve Zafertepe'de kurulacak müze çalışmalarıyla ilgilenmiştir.

NASREDDİN HOCA ŞENLİKLERİ VE KARS'IN 900 ÜNCÜ
FETHİ YILI TÖRENİ

1964 yılı Temmuzunun beşinde Akşehir'de Nasreddin Hoca Derneği'nin düzenlediği Nasreddin Hoca şenliklerine Kurumumuz da davet edilmiş, Yönetim Kurulunuz üyelerimizden Prof. Dr. Şinasi Altundağ'ı bu şenliklerde Kurumumuzu temsil etmek üzere seçmiştir. Arkadaşımız Akşehir'de "*Nasreddin Hoca'nın bir kadı sıfatıyla idarî aksaklık ve kötülöklere karşı halkı ikaz ve irşadları ve Anadolu tarihinde adı geçen Hoca Nasrüddin bin Tavlak Arslan ile ilgisi*" konusunda bir konferans vermiştir.

16 Ağustos 1964'de Kars'ın Selçuklular tarafından fethinin 900 üncü yıl dönümü dolayısıyla Karsı Tanıtma Derneğince düzenlenen törenlere Kurumumuz da çağırılmış olduğundan Yönetim Kurulunuz bu törenlerde Kurumumuzu üyelerimizden Prof. Dr. Şinasi Altundağ ile Prof. Dr. Tahsin Özgüç ve Prof. Dr. Osman Turan'ın temsil etmesini uygun bulmuştur. Prof. Dr. Tahsin Özgüç ve Prof. Dr. Osman Turan mazeretleri dolayısıyla törene katılamamışlar, fakat Prof. Altundağ katılmak imkânını sağlamış ve Kars'ta "*Kafkaslarda halkın Rus hâkimiyet ve nüfuzuna karşı gösterdiği tepki*" konusunda bir konferans vermiştir.

K İ T A P L I K

Kurum kitaplığının 1964 yılı çalışmalarını şöylece özetleyebiliriz :

Yıl içinde 130'u satın alınmak, 1349'u armağan ve değiştirme yoluyla kitaplığımıza 1479 cilt kitap girmiş, bunların kayıtları ve fişleri tamamlanarak okuyucuların faydalanmasına sunulmuştur.

Yine yıl içinde 167'si satın alınmak, 750'si armağan ve değiştirme yoluyla 917 süreli yayın ve 2407 günlük gazete gelmiştir.

Ayrıca 2 fotokopi ve 3 mikrofilm satın alınmıştır.

Rahmetli üyemiz Faik Reşit Unat'ın kitaplığımıza bağışladığı çeşitli dillerde basılmış atlas, harita, kronoloji ve kitaplardan ibaret koleksiyonun tasnifi ve fişlerinin yazılması tamamlanmıştır.

Dış ülkelerdeki Üniversite, Akademi ve Bilim Kurumlarıyla yapmakta olduğumuz kitap değiştirme işi bu yıl da gelişme göstermiş ve bunların sayısı 186'ya yükselmiştir.

Yıl içinde 666 kitap ciltlenmiştir.

1964 yılı sonunda kitaplığımızdaki kitapların sayısı —sürelî yayınlar, mikro-filmler ve fotokopiler dışında— 44.335'e yükselmiştir.

KAZILAR

Bu yıl da Eski Çağ Kolu'nun verdiği kararlara uyularak Trakya ve Marmara bölgesinde tarihöncesi araştırmaları yapıldığı gibi, Alaca - Höyük, Kültepe, Altuntepe, Konya Karahöyüğü, Van - Toprakkale, Çavuştepe, Tilmen, Side, Çandarlı'da kazılara ve Karatepe'de restorasyon işlerine devam edilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı bu yıl da kazılarımıza para ve uzman yardımı yapmış, Maliye Bakanlığı Amerikan yardımından Kültepe ve Van kazılarına birer arazi arabası bağışlamış, Kurumumuz da Şikago Üniversitesi Kazı Heyetinden Kültepe, Karahöyük, Side ve Çandarlı kazıları için ucuz fiyatla birer arazi arabası satın almıştır.

Millî Eğitim Bakanlığının kazılarımıza karşı gösterdiği yakın ilgi ve yardımı burada şükranla anmak isteriz.

Bu yıl yapılan kazı ve araştırmalar hakkında Kazı Direktörlerinden aldığımız kısa raporları olduğu gibi sunuyoruz :

Marmara ve Trakya Bölgesi Tarihöncesi Araştırmaları :

Türk Tarih Kurumu'nun Marmara ve Trakya bölgesi Prehistorya araştırmaları 1964 yılı istikşaf ve kazılarına heyet Başkanı Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, Prof. Dr. Kılıç Kökten ve İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü Necati Dolunay iştirak etmişlerdir. 1964 yılında heyete dahil bulunan Prof. Dr. Seniha Tunakan ile doçent Dr. Fikret Ozansoy mazeretlerinden dolayı saha çalışmalarına katılamamışlardır. 1959 yılından itibaren Türk Tarih Kurumu adına yeniden ele alınan bu bölge çalışmalarına 1964 mevsiminde Millî Eğitim Bakanlığı Müzeler Genel Müdürlüğü de iştirak etmiş bulunuyor.

Heyetimiz ilk önce İstanbul'da Küçük Çekmece yakınındaki "Yarımburgaz mağarası"nda bir plân dahilinde esaslı kazılara, temizlik ameliyesinden sonra, başlamıştır. Bu mağaranın kazılara elverişli iki büyük galerisi vardır. Üst ve alt galeriler. Bunlar birbirlerine geniş ve meyilli bir koridorla bağlıdırlar. İki galeri de Prof. Dr. Kılıç Kökten tarafından parsellenmiştir. Kazılar bu parsellerde yapılmaktadır (yukarı B galerisinde 2,50 metre karelik 53 parsel, aşağı A galerisinde 2,50 metre karelik 73 parsel). 1964 yılı çalışma mevsiminde A galerisinde -ki derinliği bir kilometreden az değildir- dört sondaj kuyusu, B galerisinde de 1 sondaj kuyusu açıldı. A galerisinin dolma tabakalarında 3 metre derinliğe inildiği halde ana tabana ulaşılammıştır.

Aşağı A galerisinde temizlenmiş yüzden itibaren 0,40 santimetrelilik bir gübre tabakasından sonra 0,60 kalınlığında taş yığıntısı ve Bizans keramiği ihtiva eden ikinci bir tabaka, bunun altında killi sarı kumlu fosilli ve kaba işlenmiş yontma-taş âletler ihtiva eden 2 metrelik bir dolma tabakası kesiti ortaya çıkarılmıştır. Ursus Spelaus-magara ayısı dişleri, uzun kemikleri, kafa kemikleri, musteriye kaba uçlar, (sileks ve kuarçtan) elde edilmiştir.

Üst B galerisinde -ki bilindiği gibi Bizans devrinde bir tapınak ve kilise olarak kullanıldığını gösteren deliller vardır- açılmış olan geniş bir sondaj kuyusunda çok sayıda keramik, çakmak taşından kesiciler (destere ve kalemler), kemikten bızlar elde edilmiştir. Bu sondaj kuyusunda da ana toprağa erişilememiştir. Madenden eşya ele geçmemiştir. Keramiklerin renkleri içi dışı kara, mat deve tüyüdür. Perdahlıdır. Çizgi bezeklidirler. Bu keramik buluntusu daha çok arazideki höyük kazılarında elde edilen zenginliktedir.

Muahhar çağlarda kilise haline sokulan bu galeride yapılan inşaat ve zemin indirmesinin prehistorik yerleşme sahasını düzleştirdiği anlaşılmaktadır.

Yarımburgaz kazılarında sonra Terkos gölü dolaylarında istikşafalarda bulunulmuştur. Terkos - Gökçeali yönünde araştırmalara elverişli Karababa mağaraları tesbit edilmiştir. Silivri Kanallı Köprü'de yerleşme tabakasının bir höyük niteliğine gerçekten sahip olmadığını tesbit maksadı ile bir sondaj-kazı yapılmış, tipik stratigrafiye rastlanmadığı için Kanallı Köprü yerleşme yerinin ilk tahminler gibi höyük değil, düz bir iskân yeri olduğu anlaşılmıştır. Burada yapılan kuzey yönü sondajından 0,20 derinlikte siyah renkte, kenarı tırtıl çizgili kalkolitik birkaç keramik elde edilmiştir. Kanallı Köprü'nün kuzeyinde Antikatepe civarındaki İncesu deresi kumluklarında sürüklenmiş çakmak taşından birkaç yonga ve siyah renkte keramik parçaları toplandı. Ayrıca Göksu vâdisinde (Boğaziçi) ve Gölcük menderesi dolayları ile Güzelyalı, Pendik, Tuzla dolaylarında istikşafalarda bulundu (Ş. A. Kansu). 1964 yılı Yarımburgaz mağarasındaki çalışmalarımızda heycimize gereken kolaylığı esirgemeyen I. Ordu. Komutanlığına, Mağaranın bulunduğu Resneli Çiftliği sahibi Sayın Niyazi Resne'ye de teşekkür borçluyuz.

Mağarada prehistorik arkeoloji açısından ilk çalışmalar için Bakınız :

Şevket Aziz Kansu; Marmara bölgesi ve Trakya'da Prehistorik İskân Tarihi bakımından Araştırmalar (1959 - 1962), Belleten cilt XXVII, Sayı 108, s. 657 - 705, Ankara 1963.

Kılıç Kökten; İstanbul Batısında eski taş devrine ait Yeni buluntular. Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Dergisi cilt XX, Sayı 3 - 4, Ankara 1963.

ORD. PROF. DR. ŞEVKET AZİZ KANSU

Alacahöyük Kazısı :

1948'den beri fasılaya uğrayan Alaca - Höyük kazısı Türk Tarih Kurumu ve Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün ayırdığı mütevazî ödeneklerle 1963'den beri yeniden ele alınmış bulunmaktadır.

1964 Kazısı 7/8/1964'den 27/9/1964 tarihine kadar sürmüş ve ortalama 50 işçi çalıştırılmıştır.

Kazı heyeti :

Müdür : Dr. Hâmit Z. Koşay

Arkeolog Mimar : Mahmut Akok (Kısa Süre bulundu).

Foto ve Desinatör : Abdullah Çizgen.

Muhasip : Osman Tot.

Yardımcılar: Ahmet Ünal (Yüksek Öğretmen Okulu Öğrencisi), Mehmet Turgut.

Onarıcı : Süleyman Yalçın.

1 — Elde edilen sonuçlar ve bulunan eserler hakkında ilmî rapor kitap halinde ayrıca sunulacaktır. Envantere kayıtlı eser sayısı 238 olup bundan 41 tanesi Ankara Arkeoloji Müzesine teslim edilmiş, geri kalanı Mahallî Müzede iki ceme-kân içinde teşhir edilmiştir.

2 — Alaca - Höyük Mahallî Müzesinde olup korunması güç madenî eserler Ankara Arkeoloji Müzesi laboratuvarlarında ele alınmak üzere Ankara'ya getirilmiş ve adı geçen Müzeye teslim edilmiştir.

3 — Mahallî Müzede teşhirden bulunan müzelik ve etüdlük eserler kontrol edilmiş ve muhteviyatı envanter numaralarına göre tesbit edilerek listenin 1 nüshası müze muhafızına teslim edilmiştir.

4 — Alaca - Höyük etüdlük eserler deposunda bulunan onarılmış veya tamamlanmış eserlerin de bir listesi yapılarak özel numaraları üzerlerine kırmızı boya ile işaret edilmiştir.

5 — Alaca - Höyük çevresinden toplanıp müze önündeki bahçede (Lapidarium) halinde teşhir edilen ağır taş eserlerin de listesi yapılmıştır.

6 — Çorum Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından gönderilen eserler ayrı bir ceme-kânda teşhirdedir.

Höyüklerden toplanan çanak-çömlek kırıkları asistan Ahmet Ünal tarafından incelenerek özel bir rapor hazırlanmıştır.

Alaca - Höyük çevresinde önümüzdeki yıllarda Höyük buluntuları ile mukayese ve koleksiyonları tamamlamak için evvelce Pazarlı ve Büyük Güllücek'de olduğu gibi küçük ölçüde kazı ve sondajların yapılması zaruridir.

Bunların arasında Höyük'ün 3 kilometre kuzeyindeki Mahmudiye (Kalehisar) Selçuk yerleşmesi; Çorum - Samsun yolu üzerinde Kuşsaray sondajlarını Alaca-Höyük kazı heyeti uhdesine almak ister. Kuşsaray, Sayın Çorum Valisi Mehmet Varinli'nin sağladığı vasıta ile ziyaret edildi. Burada Kayalıklar arasında küp içinde gömülü Prehistorik mezarlar bulunmaktadır. Daha önce Hitit çivi yazıları da bulunmuştur. Mecitözü Zennun Höyükte Kalkolitik, Eski Elmalı'da Hitit, Sarmaşa - Kalecik'te Selçuk, Alaca Karahisar ören yerinde eski bronz ve Hitit, Çorum'un Sarmaşa Köyü üstündeki Hamamlı tepede Kalkolitik yerleşmeler vardır.

Alaca Kazı heyeti 1965'de bu arkeolojik istasyonlarda sondaj ve araştırmalarla görevlendirilmelidir.

7 — 1963 - 1964 çalışmalarından elde edilen başlıca sonuçlar :

A. Büyük ölçüde Eski Hitit ve Yeni Hitit mahalleleri açılmış ve görülebilir halde bırakılmıştır.

B. Höyük eski Hitit (Mimarî kat 4) büyük bir yangın görmüş, muhtemelen istilâya uğramıştır. Eski Hitit çağı yangın dolayısıyla olduğu gibi terk edildiği için çok eser vermektedir.

Sfenks arkası sondajda eser dolu mutfak ve odalara rastlandı bundan başka bir de şümüllü eski bronz çağı yangını vardır.

C. Kral mezarlarının güneyde devam edip etmediğini araştırdık. İki iskeletin fakir insanlara ait olduğu anlaşıldı. L mezarı kenarında taş altında kalmış altın bir asâ başı bulundu (Envanter: Al 10.237). Büyük mabedde 6,5 metrede ancak Hitit yangın katına varabildik. Mâbedi tahrip etmeden burada araştırma yapmak güçtür.

Ç. Sfenksler arkasında 111 B katında bulduğumuz 2 metre boyunda başı eksik Hitit heykeli (AL. p. 149), Çivi yazılı mühür (AL. P. 51) Hieroglif Mühür (AL. P. 52), Eski bronz çağının iki kulplu siyah cilâli nefis "Troya kadehi" v.s. önemli parçalarıdır.

D. Türk Tarih Kurumu'nun ek yardımı ile kazı sahasında toprak atılan yerlerinde dikenli telle çevrilmesi ve orman idaresinin yardımı ile ağaçlandırılması mümkün olacaktır. Bu suretle bütün kazı alanı sur dışından yeşil bir şeritle çevrilecektir.

E. Alaca - Höyük'te bu günkü Halk kültürünü tanıtan Etnoğrafya eserleri ile yeni bir müze bölümü kurulmuş ve Abdullah Çizgen tarafından teşhiri yapılmıştır. Köylüler bu yeni müze bölümüne seve seve eser armağan etmektedir. Yabancıların da Köylü el sanatlarına ilgi gösterdikleri müşahede edildi.

F. Alaca - Höyük 1964 yılı başından beri binden fazla yabancı tarafından ziyaret edilmiştir. Yol asfaltlandığı ve tanıtma yapıldığı zaman bu sayı artacaktır. Gelen turistlerin büyük kısmını Alman, Fransız öğrencileri ve Üniversite mensupları, Türkiye'de çalışan yabancılar teşkil etmektedir. Höyükte geceleme isteyen yabancı öğrenciler ile bazı ilim mensuplarına yer gösterilmiş ve misafir edilmişlerdir.

8 — Alaca - Höyük heyeti Boğazkale Alman heyetine nezaket ziyareti yapmış ve bu ziyaret iade edilmiştir.

9 — Alaca - Höyüğü Eski Eserler ve Müzeler Müdürü Sayın Mehmet Önder ile Türk Tarih Kurumu Genel Müdürü Sayın Uluğ İğdemir, Çorum Valisi Sayın Mehmet Varinli ziyaret ederek bulunan eserler ve çalışmalarla ilgilenmişlerdir.

Kazı heyeti, Türk Tarih Kurumu ile Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün ve Çorum Valiliği'nin ve Alaca Kaymakamlığının gösterdiği yakın ilgi dolayısıyla buradaki çalışmaların geleceğinden emin olarak şükranlarını sunmayı zevkli borç bilir.

DR. HÂMİT Z. KOŞAY

Karahöyük Kazısı :

Türk Tarih Kurumu ile Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ve Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yapılmakta olan Konya Karahöyük kazısına 7 Ağustos 1964'den 29 Eylül 1964 tarihine kadar devam edilmiştir.

Başkanlığım altındaki Kazı Hey'etine Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Hititoloji Asistanlarından Dr. Hayri Ertem ile Yaşar Coşkun, aynı Fakülte öğrencilerinden Belkis Talu, Nafiz Aydın, İsmail Kurt, müstahzır Osman Karakaya ve Müzeler Genel Müdürlüğünden fotoğrafçı Selâhattin Öztartan katılmışlardır.

1964 yılında tahsisatımızın azlığı dolayısıyla ancak mahdut sahalar kazılabılmıştır.

1 — Höyük dışında kuzeyde 1962 yılından beri çalışılmakta olan R çukurunda tesbit edilen 6,5 m. enindeki kalın temel duvarı güney kısmında izlenmiş ve biraz mesafe bırakıldıktan sonra açılmış olan yeni bir çukurda höyüğün kuzey hattı içtimai istikametinde ilerliyen bu duvarın muntazam bir şekilde kesildiği görülmüştür. Yeni çukurun batısında aynı temelin üstünde onunla muhtemelen ilgisi olmayan üst üste iki ayrı kata ait zayıf duvar temellerine rastlanmıştır. 6,5 m. enindeki duvar temelinin şehir suruna mı yoksa başka büyük bir yapıya mı ait olduğu henüz anlaşılamamıştır. Durumun aydınlanması için bu sahada geniş ölçüde bir kazıya ihtiyaç vardır.

2 — Höyükte evvelce 8. kata kadar araştırılmış olan C çukurunda 1964 yılında daha dar bir sahada 17. kata kadar inilmiş ise de henüz ana toprağa erişilememiştir. Höyük dışında kuzeyde kontrol maksadiyle açtığımız bir kuyuda yaptığımız incelemede sathıtan itibaren 10. metrede 17. katın malzemesine benzer malzeme veren katların altına inilmiş ise de orada da henüz ana toprak bulunmamıştır.

C çukurunda evvelce 7. ve 8. katlarda kırmızı zemin üzerine siyah boya ile yanyana noktaları ve kadın göğüslerini gösteren ve şimdiye kadar yalnız Karahöyük'te tesbit edilen seramik 9. ve 10. katlarda da devam etmektedir. Bu seramik nevinin daha üst tabakalarda geçmiş olan "Intermediate" tipindeki seramik ile irtibatı 10. katta bulunan bir parça sayesinde tesis edilmiş bulunmaktadır. Söz konusu olan parça üzerinde açık pembe bir zemin üzerinde baklava samsası biçiminde nakışlar ile kırmızı zemin üzerinde yanyana siyah noktalar görülmektedir. "Intermediate" tipindeki seramiğin mahdut örneklerine 11. katta da rastlanmıştır. Buluntularımız bu seramik nevinin Konya bölgesinde birden bire ortaya çıkmadığını, tedrici bir gelişmenin mahsulü olduğunu ve herhangi bir istilâ ile ilgili olmadığını göstermektedir.

12. - 17. katların karakteristiğini, daha ziyade Truva'nın I. katının orta ve son safhalarında görülen ve Blegen tarafından (Troy I Part 2: Plates 251/1 - 7, 252) Erken Ege seramiği diye adlandırılan seramik nevinin bol miktarda görülmüştür. Aynı derin tabakalarda yine daha ziyade Truva I'den tanınan kurs biçiminde yassı ve üstlerinde ensiz olarak süsler gösteren kapak parçaları bulunmuştur. Bunların tutamakları Truva'da olduğu gibi sivridir. Ele geçen kapaklar arasında çok yüksek kaliteli örnekler de mevcuttur. Bu buluntular Truva I medeniyetinin bir sahil medeniyeti olmaktan ziyade bir Anadolu medeniyeti olduğunu göstermeleri bakımından fevkalâde önemlidir.

16. katta meydana çıkarılan siyah taştan ayak biçiminde ve altındaki damga kısmında paralel çizgiler gösteren mühür de kaydedilmiye değer bir buluntudur. Eser bu neviden mühürlerin şimdiye kadar bilinen en eski örneğini teşkil etmektedir.

Kültepe - Kaniş Kazıları :

Kurumumuz ve Eski Eserler Umum Müdürlüğü adına yürütülen Kültepe - Kaniş kazılarında üyelerimizden Prof. Dr. Tahsin Özgüç'ün başkanlığında Prof. Dr. Kutlu Emre, Fotoğraf Selâhattin Öztartan ve Mustahzır Abdullah Gök'den kurulu heyet tarafından devam olunmuştur. Bu sene de bu kazılara, görgü ve bilgilerini arttırmak, kazı sanatını öğrenmek maksadıyla, altı Arkeoloji öğrencisinin de iştiraki sağlanmıştır. Bu sene Kaniş Karumu sahasındaki mesai, yalnız, Ib katında, yani, Büyük Hammurabi'nin çağdaşı Mari kralı Zimri-lim ile hem zaman olan şehirde teksif edilmiştir. Ib şehri de, II'de olduğu gibi, geniş bir saha dahilinde kazıldığından, şehir plânının esaslı kısımları hakkında önemli bilgiler elde edilmiştir. Bu iki şehir Anadolu'da, bu şekliyle, meydana çıkarılan ilk örnekleri temsil etmektedir. Her evde, münferit odaların hangi işte kullanıldığını, günümüze intikal eden eşyanın tertip şeklini öğrenmemiz mümkün oldu. Bu seneki kazılardan sonra, Ib şehrindeki mahalle sayısını, ana caddelerle sokaklarını, mahdut meydanlıkların bir kısmını tâyin ile şehrin haritasına nakletmek gibi, çok önemli bir işi başarmağa muvaffak olduk. Ib evlerinde tabletlere, mühürlü zarflara, büyük bir kısmı yeni tipleri temsil eden çanak-çömleğe, rütonlara ve bolca madenî eserlere rastlandı. Asıl önemli cihet, bir evin mutfağında, kilerinde bulunması icabeden her şeyin yerinde kalmış durumda elimize geçmiş olmasıdır.

Tepe'de Kaniş'in biri Hammurabi, diğeri I. Irişum devirleriyle çağdaş iki yapı katına ait monümental binaları üstünde çalışıldı. Bunlar Kaniş saraylarını temsil etmekte olup, aynı boydaki Hitit İmparatorluk Devri yapılarından, en az, 250 sene daha eskidir. Kaniş bu tesisleri ve yazılı vesikalarıyla Orta Anadolu'un bu bölgesinin daha M.Ö. III. Binin ilk çeyreğinde, Önasya'nın yüksek Kültür çevresine idhalini sağlamıştır. Kültepe, bugün de, Anadolu platosunda çivi yazılı arşivlere sahip mevcut iki büyük şehirden biri olmak vasfını korumakta ve Ülke-mizin İlk Devir Tarihini ve sanatını aydınlatmakta, birinci derecede, bir kaynak vazifesini görmektedir. Tepe'de Assur Kolonileri Devri medeniyetini hazırlıyan safhada, yani, M.Ö. III. Binin son çeyreğine ait tabakalarda yaptığımız kazılarda küçük-mütevazı evlerde ve mezarlarda boya ile nakışlı seramikin güzel örneklerine, birer heykel değerinde olan arslan kabartmalı alabastar idollere raslandı. Anadolu'da heykel ve kabartma sanatının bu çağda ilk örneklerini vermeğe başladığını öğrenmiş bulunuyoruz.

TAHSİN ÖZGÜÇ

Altıntepe Kazıları :

Kurumumuz ve Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü adına yürütülen Altıntepe kazılarına üyelerimizden Prof. Dr. Tahsin Özgüç'ün başkanlığında Prof. Dr. Nimet Özgüç, Mimar Arkeolog Mahmut Akok, Asistan Dr. Kutlu Emre, Fotoğraf Selâhattin Öztartan'dan kurulu heyet tarafından devam olunmuştur.

Geniş teşkilâtı ve tam korunmuş haliyle bir Urartu mâbedinin bütün vasıflarını kendisinde tophıyan mâbet-sarayın mozaik döşeli üstü açık avlusu; hem kirli suların hem de yağmur ve kar sularının akmasını sağlıyan geniş kanalları meydana çıkarıldı. Bunlar erişilmez tepeler üstüne kurulan Urartu şehirlerinin değişmez özelliklerindedir. Bu sene de mâbet çevresinde tanrı tahtlarını süslüyen fildişi

eserlerin pek güzel örnekleri bulundu. Bunlar karışık varlıklardan, palmet motiflerinden ve güneş kurslarından ibarettir. Akamenid apadanalarının prototipini temsil ettiği anlaşılan Altın-tepe Apadanasının önündeki sütunlu, revaklı büyük avlusu ve iç kalenin çok iri bloklarla yapılmış muazzam kapısı da meydana çıkarıldı. Avlunun doğu cephesindeki üç küçük odadan birinin duvarları fresklerle süslenmiştir. Odalardan biri seramikle dolu idi. Bu kısımlarda iyi tanınan monokrom Urartu seramiği yanında, az miktarda, boya ile nakışlı örneklerle de raslandı. Altın-tepe mevcut mimarlık eserleriyle ayakta duran tipik bir Urartu şehri, daha doğrusu, mezarlardan, mâbet-Saraydan, kabul salonundan, açık mâbetten, büyük şehir depolarından, müteaddit kale kuşaklarından, kapılardan müteşekkil bir açık müze halinde yerinde durmaktadır.

TAHSİN ÖZGÜÇ

1964 Side kazısına dair kısa rapor :

Heyet :

Ord. Prof. Arif Müfid Mansel (müdür), Doç. Dr. Adnan Pekman (müdür yardımcısı), Prof. G. Bean (epigrafist), Akif Dâi (desinatör), Aziz Albek (fotoğraf uzmanı), ilerlemiş sömestrelere dört öğrenci (uzman).

Yapılan işler :

1 — (M) binasının imparator salonundaki mimari parçalar peristilli avluya nakledilmiş, bu arada bunlar kısmen tamamlanarak yeni baştan tertip ve tasnif edilmiş, böylece bu salon, önümüzdeki yıllarda yapmağı tasarladığımız restorasyon için hazır bir hale getirilmiştir.

2 — İkinci büyük direkli cadde (B) üzerinde, evvelce tarafımızdan kazılmış bir bazilikanın güneyindeki büyük binalar kompleksinin, gerekli yerlerde yapılan kazılar ve sondajlar sayesinde, plâni tesbit edilmiş, böylece bu binanın geç antik devre ait bir saray olduğu anlaşılmıştır. Şapel olarak kullanılan apsidli bir salonun içinde batı Mausoleum'undan getirildiği anlaşılan kabartmalı paye, friz, sütun ve başlık gibi bir hayli mimari parça bulunmuştur ki bunlar publikasyonunu hazırladığımız bu Mausoleum için büyük bir önem taşımaktadır.

3 — Büyük bir kısmı kumlarla örtülü doğu surunda, 12 no. lu kulenin hemen yanında tonozlu üç geçitten ibaret olduğu anlaşılan şehir kapısının üzerindeki terasta 10 parçadan ibaret, büyük bir kısmı gayet iyi korunmuş kabartmalı levhalar bulunmuştur ki bunların üzerinde zırhlı elbiseler, kılıç, palaska ve miğferlerin tasvir edildiği görülmektedir. Bu hususta yaptığımız incelemeler daha henüz sona ermemiş olmakla beraber bu silâh tasvirlerinin Makedonyalılara ait olduğu ve Hellenistik devre tarihlendiği büyük bir ihtimal dahiline girdiğinden 10 m. den fazla bir uzunluğa sahip olan bu anısal frizin Side için ne kadar büyük bir önem taşıdığı kendiliğinden anlaşılır. Aynı teras üzerinde, bir kısmı üç, diğer kısmı ise dört satırlık side yazısı ile Side dilinde yazılmış aynı cins taştan bir kitabenin bulunmuş olması ve bu kitabenin silâh kabartmaları ile ilgili olmasının ihtimal dahiline girmesi bu keşfin önemini arttırmaktadır. Bütün bu eserler, bundan bir müddet önce geç antik sarayın bahçesinde bulunmuş olan büyük bir tunç leğen ile birlikte müzeye nakil ve teslim edilmiştir.

4 — Yukarıdaki izahlardan anlaşılacağı gibi gayet verimli olduğu anlaşılan 1964 kazısına ait daha etraflı ve resimli bir rapor bir müddet sonra takdim olacaktır.

5 — Prof. Jale İnan sıhhi sebepler yüzünden kazıya katılamamış, onun yerine Doç. Dr. Adnan Pekman kazı müdür yardımcılığını başarı ile yapmıştır.

6 — Side'nin kuzeyindeki dağlık bölgede, Şıhlar harabesinde (belki Seleukeia) bir takım gizli kazılar yapıldığı ve eserlerin tahrip edildiği duyulduğundan ileride burada bir kazı yapmak imkânlarını araştırmak üzere Prof. Dr. Afif Erzen dâvet edilmiş, kendisi dâvetimizi kabul ederek bir hafta için Side'ye gelerek bu önemli ören yerinde incelemelerde bulunmuştur.

ORD. PROF. ARIF MÜFİD MANSER

Van bölgesi kazıları :

Türk Tarih Kurumu ve Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yürütülen Van bölgesi kazıları 1964 yılında Temmuz başından Ağustos sonuna kadar devam etmiştir. Bu yıl da Atatürk Üniversitesi ayrıca yardımlarda bulunmuştur. Kazılar üyelerimizden Prof. Dr. Afif Erzen'in başkanlığında Prof. Dr. Emin Bilgiç, Doç. Dr. Baki Ögün, Doç. Dr. Adnan Pekman, Arkeolog Sevim Pekman, Yüksek Mimar Wilhelm Zuschlag (Berlin Teknik Üniversitesinden), fotoğrafçı Ali Madenli ve 7 arkeoloji öğrencisinden kurulu heyet tarafından yürütülmüştür. Bu yıl yalnız Çavuştepe ve yeni olarak da Kef kalesi (Adilcevaz)'de çalışılmıştır.

1 — Çavuştepe kazısı.

1964 yılında Çavuştepe'de başlıca üç yerde çalışılmıştır.

a) Uç kale, yahut giriş kısmı, b) tapınak, c) saray, yahut sarnıçlı salonlar.

a) Uç kalenin geçen yıldan geri kalan kuzey kanadı duvarları bu sene tamamıyla kazılmış ve doğu yöndeki köşe ile bağlantı temin edilmiştir. Diğer kısımlar gibi muhtelif kaya kademelerinden istifade edilerek bastionlar ihtiva eden sur duvarı güzel kesme taşlarla yapılmıştır. Bu kazı esnasında ufak madeni eşya bulunmuştur. Bunlar arasında bronz fibulalar, yüzük ve bilezikler, üstü delik küçük bir boğa başı ve birkaç tane mızrak ve ok ucu ele geçirilmiştir. Ok uçlarından biri çok güzel olup, çengellidir. Bu, Karmir - Blur hafirlerinin İskit ok ucu dedikleri tiptendir.

Güney duvarlarının, iki bastion arasındaki kısmın temelini teşkil eden kayalık yerde, birbiri üstüne düşmüş gri yeşil renkte iki kitabe taşı bulunmuştur. Her ikisi de Sardur III devrine ait depo kitabeleridir. Uç kalenin güney kanadı, merdivenler sahasında ve güney kulesinde çalışıldı. Bu kule ile güney sur duvarı arasındaki bağlantıyı temin etmek gayesiyle araştırma yapıldı. Ayrıca güney sur duvarı takip edilmiş ve batıya doğru surun bastion'lar şeklindeki girinti ve çıkıntılarla devam ettiği görülmüştür. Bu arada güneyde sur duvarlarının üst kısımlarının kerpiçten inşa edilmiş olduğu, kalıntılarla tesbit edilmiştir. Uç kalenin güney kanadı ile yukarı ve aşağı kalenin teşkil ettiği boyun arasındaki irtibatı açıklamak için mevcut taş sıraları esas alınarak, 10 metre aralıkla iki sondaj yapılmış; fakat bu mevsimde henüz bir netice alınamamıştır. Önümüzdeki mevsimde en çok güneyde kazı yapılacak ve buradaki problemler çözülmeye çalışılacaktır.

b) Tapınak. Geçen yıl kazılmaya başlanan Çavuştepe tapınağı bu sene geniş çapta ele alınmış, etrafı ve cella'sı hafredilmiş ve böylece tapınak tamamıyla meydana çıkarılmıştır. Tapınak tipik bir Urartu tapınağı olup, kare plânlıdır. Ancak yönü, güneybatı - güneydoğu'dur. Cephe ve giriş doğu yöndedir. Tapınağın boyutları 10x10 m., Cella ise 4.50x4.50 m. dir. Tapınağın cephesi itinasız yapılmış temel duvarından sonra çok güzel işlenmiş iki sıra bazalt taşlarla kaplıdır. Doğuda, giriş yerinin sağdaki çıkıntılı kapı köşe taşı tamdır; sol taraf köşe ise eksiktir. Sol kısmın köşesinde iki taş üzerinde sonderece güzel bir çivi yazısı ile yazılmış Urartu kitabesi vardır. Fakat kitabe tam olmayıp kapıya doğru bir taş eksiktir. Kitabenin muhteviyatına göre, tapınak Argiştı oğlu Sardur III tarafından tanrı İrmuşini'ye ithaf edilmiştir. Cella duvarında üslûplaştırılmış nebat ve hendesi şekiller gösteren muhtelif renkli fresk parçalarına tesadüf edildi. Cella duvarı kalınca bir sıva ile kaplı idi. Taş duvar üzerine yapılmış olduğundan yer, yer düşmüş ve kabarmış bir durumda idi. Cella itinasız kesme taşlardan yapılmıştır. Zemin düzeltilmiş ana kayadan ibarettir. Cella'nın içinde kült heykeli kaidesi ve yahutta herhangi bir adak eşyasına ve diğer buluntuya rastlanmamıştır. Tapınağın tamamen soyulmuş olduğu zannedilmektedir. Tapınağın güneyi ve batısı da açılmış; bitişik olarak salonlar ve diğer müştemilât meydana çıkarılmıştır. Gelecek mevsimde de burada çalışılacaktır.

c) Saray, yahut sarnıçlı ve payeli salonlar.

Bu yıl payeli ve sarnıçlı salonların kuzey duvarı tamamen hafredildi ve arka duvarlar da açıldı. Kuzey salonun içinde bulunan ve sonraki iskândan bakıye kalan ocak yerleri ve inşaat kalıntısı kaldırıldıktan sonra, kuzey duvarında toprakla dolu görülen kapı yerleri kazılmış ve böylece dört kapı tesbit edilmiştir. Salon tarafında kapı yerlerinin iki tarafında süve yerleri görülmüştür ki, bunlar kanatlı kapılara delâlet etmektedir. Duvarın dış tarafında ise muhtelif çapta çıkıntılara tesadüf edilmiştir ki, bunlar muhtemelen yarım payelerdir. Burada ayrıca kalın bir yangın tabakası ve yıkılmış kerpiç kitlesi vardır.

Orta ve kuzey salon tamamıyla temizlendi. Payelerin arasında kalan kava önce düz sauh haline getirilmiş, sonradan üzerine 10 - 15 cm. kalınlığında bir sıva tabakası çekilmiş ve onun üzeri de sal taşlarla muntazam şekilde döşenmiştir.

Güney koridor doğuya doğru bir hayli kazıldı ve meydana çıkan payelerle 12 payeli çok büyük bir binanın burada bahis konusu olduğu anlaşıldı. Koridor-daki yangın tabakasının kalınlığı da binanın çok büyük ve âfî bir yangın geçirdiğine işaret etmektedir. Bu koridor üzerinde, büyük orta salona açılan kapı yerlerine tesadüf edildiği gibi, doğuya doğru 12. paye yanında kuzeyde 5 basamaklı bir taş merdiven ve biraz daha ileride güneyde bir giriş yeri tesbit edilmiştir. Gelecek yıl koridor doğuya doğru takip edileceği gibi, bu büyük binanın güney-batı ve özellikle kuzey tarafı kazılacak ve heyeti umumiyesi hakkında daha geniş bilgi elde edilecektir. Şimdiye kadar kazılmış olan sahanın plânı mimar W. Zuschlag tarafından yapılmıştır.

II. Kef kalesi (Adilcevaz civarı) kazısı :

Van gölünün kuzey-batı kenarında, Adilcevaz'ın 6 km. kadar kuzeyinde bulunan ve eski bir Urartu müstahkem şehri olan Kef kalesi kabartma taşları ile tanınmakta idi (Burney, AS 8, 1958, s. 217 res. 3 ve Lev. 34 a). Kalıntılar ve elde edi-

len buluntular kalenin önemine delâlet etmekteydi. Bundan dolayı Kef kalesinde de bir araştırma yapılmasına karar verilerek, kazıya kabartmalı taşın düşmüş olduğu tahmin edilen höyüğün güney yamacındaki bir yerden başlanmıştır. Buraya (A çukuru) adı verilmiş, daha sonra (A çukuru) nda ortaya çıkarılan önemli buluntular sebebi ile, bunların düşmüş olduğu tahmin edilen daha kuzeydeki bir yerde, ikinci bir çukur daha açılmış ve buna da (B çukuru) denmiştir.

A çukuru: Önce 5x10 m. açılan çukur, buluntuların ortaya çıkarılmasından sonra 10x20 m. boyutunda genişletilmiştir. Burada satıhdan itibaren 50 - 70 cm. derinlikte kesif bir yangın tabakasına rastlanmış ve yangının şiddetinden 2 m. kalınlığındaki duvarın kerpiçlerinin de pişerek kırmızı tuğlalar haline geldiği görülmüştür.

A çukurunda iki oda açılmış ve bunlardan güneydeki 1 Nolu satıhdan duran ve Burney tarafından neşredilen üzeri kabartmalı taşta benzer bir blok ile bunların benzeri üçüncü bir bloka ait kabartmalı taş parçaları bulunmuştur. Çukur kuzeye doğru genişletilerek 2 Nolu odanın yarısı açıldı. Burada da aynı yangın tabakasına rastlandı. Bu oda içinde üzeri çivi yazılı taş parçaları ile başka kabartmalı taş parçaları bulunmuştur. Bütün bu parçaların daha kuzeydeki bir yapıdan güneye, aşağıya doğru yuvarlanmış olduğu anlaşılmaktadır. Bu buluntulardan başka 1 Nolu odada 2 sıra halinde, 2 Nolu odada ise tek sıra halinde büyük küpler ortaya çıkmıştır ki, bunların hemen hepsinin üzerinde çivi yazısı vardır. Böylece bu odaların Karmir - Blur' da bulunan sarayın depo odalarına benzer odalar olduğu anlaşılmıştır.

B çukuru: A çukurunun 20 m. kuzeyinde 20x30 m. boyutundaki "B çukuru" açılmıştır. Hakikaten burada önemli bir yapının bulunduğu delâlet eden, doğudan batıya doğru bir hizada olmak üzere, kalın sütunlara ait dört tane fil ayağı ortaya çıkarılmıştır. Bu ayaklar üç sıra kesme taşdan Urartu üslûbunda inşa edilmişlerdir. Bunların 4. m. kuzeyinde ve bunlara paralel olmak üzere, uzun bir kerpiç duvar bulunmuştur. Bu duvar üzerinde iki kapı tesbit edilmiştir.

Bütün bu buluntular, Adilcevaş yakınındaki Kef kalesinde yapılan kazılarda daha ilk mevsimde Urartu'lara ait saray ve önemli diğer bir yapıya rastlandığını göstermektedir. Çok verimli olacağı anlaşılan Kef kalesi kazısının Urartu arkeolojisinin birtakım problemlerinin çözümüne yarayacağı kanaatindeyiz.

PROF. DR. AFİF ERZEN

İslâhiye Bölgesi Araştırmaları, Tilmen ve Gedikli Hüyük Kazıları

Üyelerimizden Prof. Dr. U. Bahadır Alkım'ın yönetimi altında Handan Alkım (Başkan yardımcısı), Mühendis - Topograf Ferit Koper, foto uzmanı arkeolog Aziz Albek, Desinatör Âkif Dâi, stajiyer Halûk Abbasoğlu, Ali Dinçol, Rasim Özgürel, Yılmaz Akçalı ve Yalçın Noyan'dan kurulu bir heyet tarafından Kurumumuz adına —Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve İstanbul Üniversitesinin iştirakiyle— yapılmakta olan İslâhiye bölgesi araştırmaları 6 Temmuz - 14 Eylül 1964 tarihleri arasında geliştirildi.

Bu çalışmaları üç ayrımda özetlemek mümkündür: Tilmen Hüyük Kazısı, Gedikli (Karahöyük) Kazısı ve tarihî coğrafya araştırmaları.

I. TILMEN HÜYÜK KAZISI

a) *Sûr Kalıntısı* : Gaziantep ilinin İslâhiye ilçesinin 10 km. doğusundaki Tilmen Hüyükte altıncı dönem çalışmaları, özellikle II. kat sarayının C evresi ile çağdaş (M.Ö. XVIII. yüzyıl) sûr'u üzerinde toplandı. 1963 yılında açılmaya başlanan sûr ile aynı teknikte bir inşa sistemi gösteren bu sûr, hüyükün doğu yamacında takip sondajları yapılarak bulundu. Sûr'un ilerleyiş istikameti, geçen sene bulunana yöneldiği için onunla birleşip Hüyük üzerindeki M.Ö. XVIII. yüzyıl iskânını çevreliyeceği tahmin olunabilir.

b) *III e Katına ait bulla* : Saray avlusunda açılmış olan sondaj çukurunda III e evresine ait bir döşeme üzerinde Akad stilini andıran bir *bulla* parçası bulundu. Bu, III e katını tarihlemeye yarıyan delilleri kuvvetlendirmektedir.

II. GEDİKLİ (KARAHÜYÜK) KAZISI

İslâhiye'nin kuş uçuşu 28 km. kuzey - doğusundaki Gedikli (Karahüyük) de gerek 1958 yılında ve gerek 1963'de yaptığımız topraküstü araştırmalarında Tilmen hüyükün "M-3" mezarından ve IIIg - IIIc katlarından meydana çıkmış olan ve tarafımızca M.Ö. XXVI. - XXIII. yüzyıla tarihlendirilen kırmızı, portakalî renkte perdahlı keramik nevinden bol miktarda parça toplamıştık. Gaziantep Müzesinde Gedikli'den gelme ve aynı türden müteaddid keramik örnekleri görmemiz, bizleri, hem bu türdeki keramiğin tarihlenmesini ve hem de bu türün yayılış sahasını araştırma amacıyla, 1964 döneminde Gedikli'de de bir kazıya başlamamızı zorunlu kıldı ve Gedikli (Karahüyük)'ün üç yerinde sondaja girişildi: Hüyükün tepesinde, kuzey yamacında ve doğu eteğinde.

1) *T e p e d e* (=B - Sondajı) : 20 x 30 m. boyutundaki bir alanda yapıldı. Yeni devirlere ait çeşitli keramik ve ufak buluntular veren 2 m. kalınlığındaki bir toprak seviyesi bütün alanda kaldırıldıktan sonra kesin plân vermeyen taş temel kalıntılarına rastlandı. Bu karışık seviye Osmanlı - Türk, Bizans ve Roma çağlarına aittir; temel kalıntılarını Geç - Roma veya Bizans çağına tarihlemekteyiz.

Klâsik çağ kültürünün Hüyük tepesinde kalın bir tabakayı kapsaması dolayısıyla, bu tepe sondajında daha çabuk bir stratigrafik sonuca ulaşabilmek için tranşenin doğu yönünde yalnız 5 x 20 m. lik bir alanda derinleşmeye devam edildi, 4. m. lik bir derinlikte aynı teknikte taş temel kalıntılarına rastlandı ve bu seviyenin de aynı surette karışık olduğu görüldü. Bizans, Erken Roma veya Hellenistik devir çanak - çömlek parçaları, buluntular arasındadır. Bu mimarlık seviyesinin de Roma devrine aidiyetini tahmin etmekteyiz.

Tepe sondajı, böylece iki mimarlık evresi sonucu alındıktan sonra bırakıldı ve kısa bir zamanda Gedikli Hüyükünün kat durumunu aydınlatmak amacıyla —hemen aşağıda açıklanacağı üzere— bu derinleşme, kademeli tranşede sağlandı.

2) *D o ğ u y a m a ç t a* (=A - Sondajı) : Bu kesimde, Hüyükün kültürel teselsülünü tanımlamak amacıyla ve her mimarlık seviyesinde bir basamak bırakıp derinleşme kademeli bir tranşe açıldı ve Hüyükün tepesi röper noktası olmak üzere 20 m. kadar derinliğe inildi. Yukarıdan aşağı doğru elde edilen stratigrafik sonuç şöyledir : Osmanlı Türk, Bizans, Roma ve Hellenistik devirlerinin altında iki saf-

halı Demir Çağı (= Kat I), M.Ö. II. binyılı yerleşmesi (=Kat II), altı evresi tesbit edilen Eski Bronz Çağı (=Kat III) ve Kalkolitik Çağ (= Kat IV). Ana toprağa henüz ulaşılamadı.

III. Kat başlangıcında (Hüyük tepesinden derinliği: 7.25 m.) önemli keramik değişikliğine ve dolayısıyla kültür değişikliğine rastlanıldığı için, kademeli tranşenin hemen III. kat başlangıcı hizasının kuzey bitişiğinde seçilen bir alanda (boyutu : 7.5 × 8.5 m.) —daha ayrıntılı bilgi edinmek amacıyla— derinliğine geliştirilen ikinci bir deneme kazısına paralel olarak başlandı (=A - 1 Sondajı).

Altı evreli olan Kat III'ün tipik buluntuları şunlardır: Kırmızı boyalı üzeri çizik bezekli keramik (aynı keramiğe Tilmen IIIg - IIIc'de de raslanmıştı), ayaklı meyvelik ve ayaklı kâse (aynı tipler, Tilmen'in "M - 3 mezarında" ve III g - III c evrelerinde ve Gedikli'nin aşağıda değineceğimiz "kuyu mezarlarında" da meydana çıkarılmıştı), pişmiş topraktan yapılmış ufak bir araba tekerleği ve "Khirbet Kerak" keramiği parçaları.

IV. katın mimarlık izlerine pek az rastlandı. Mahalli imal olan birkaç *Obeid* tipi çanak - çömlek parçasının ve —Dr. Seton - Williams'in deyimi ile— müteaddit "Joba tipi kalın dipli ve kenarlı kâselerin" bulunması kademeli tranşenin bu IV. katında kalkolitik çağa ulaşıldığını göstermektedir.

3) Doğ u e t e k t e (=C - Sondajı) : Gedikli Hüyüğünün doğu eteğine yakın yamacında köylüler tarafından 14 yıl kadar önce kerpiç için toprak çıkarma vesilesiyle açılmış olduğunu öğrendiğimiz bir kesimin 30 x 8 m. lik alanında çalışıldı ve bir nekropol kesimi bulundu. Birkaç yüzyıl boyunca kullanıldığı anlaşılan bu nekropolde üç çeşit gömmeye tesadüf edildi : Basit toprağa gömme, çömlek içinde kremasyon ve dikdörtgen plânlı kuyu mezarları.

a) *Basit toprağa gömme* : Tranşenin güney kesiminde bu günkü toprak düzeyinden 0.50 - 1.50 m. derinlikte ve 7 × 6.5 m. lik bir alanda doğrudan doğruya toprağa gömülmüş dört iskelet meydana çıkarıldı (=İ - 1, İ - 2, İ - 3, İ - 4). İskeletlerin hepsinin arka üstü yattıkları, genel olarak ellerini göğüslerinde kavuşturdukları, başlarının ise değişik yönlere dönük bulunduğu görüldü. Baş kuzey yönde olan "İ - 1" in başucunda "Suriye tipi" adı altında tanınan bir amfora *in situ* olarak bulundu.

Keramik buluntularından bu basit gömmelerin M.Ö. II. binyılının ilk yarısına veya ortalarına ait olmaları pek muhtemeldir.

b) *Kremasyon mezarları* : C - Tranşenin kuzey kesiminde 6.5 × 10 m. lik bir alanda sayıları 43'e yaklaşan çömler içinde kremasyon mezarları bulundu. (=Km. 1 - 43). Çömlerlerin ortalama büyüklükleri 30 - 35 cm. olup yuvarlak ağızlıdır, bazılarının gövdelerinde birer delik vardır. Bu günkü toprak düzeyinden 0.70 m. den itibaren görülmeye başlayan kremasyon çömleri üst üste konulmuş olup bu kalınlık 1 m. ile 1.75 m. arasında değişmektedir. Söz konusu kesimde pek çok kırık kremasyon çömleği parçasının ve yanık iskelet kalıntılarının görülmesi, kremasyon mezarlarının gerçek sayısının pek daha yüksek olduğuna işaret etmekte ve aynı alanın birkaç nesil boyunca krematoryum olarak kullanılmış olduğunu muhtemel kılmaktadır.

Ölülerin hemen doğu kesimdeki bir yerde yakıldıklarını tahmin etmekteyiz. Zira bahis konusu mahalde kalınca bir kül tabakası ve yer yer kesif kömür kalıntısı,

aynı yakma yerinin uzunca bir süre faaliyete devam ettiğini göstermektedir. Hemen her kremasyon çömleğinin içinde kemik parçaları, ölü hediyesi olarak da fincan profilli birer bej kap, birer bronz iğne, bir kaçında "Suriye şişesi" adı altında tanınan sivrice veya yuvarlak dipli pişmiş topraktan yapılmış birer şişe çömleklerden birinin içinde ise bir *depas amphikypellon* parçası meydana çıkmıştır. Daha iki *depas amphikypellon* parçasının kremasyon yığını içinde bulunmuş olması, bunların da aslında birer çömlek içinde bulduklarını olanaklı kılmaktadır. Kremasyon çömlerinin üzerleri birer keramik parçası ile kapatılmıştır; kapak vazifesini gören bu keramiğin çoğunluğunu bodur ayaklı meyva tabağı parçaları, tek kulplu olup geniş gaga ağızlı ve boyun kesiminde yatay paralel olukçukları bulunan ufak testi kırıkları teşkil etmektedir.

Gedikli'nin bu kremasyon mezarlarını, içlerinden çıkan keramik nevini, bronz iğne tiplerini, *depas amphikypellon*'ları ve kademeli tranşede elde edilen stratigrafik verileri göz önünde tutarak M.Ö. XXI - XX. yüzyıla tarihlendirmeyi olanaklı görmekteyiz. Bu keyfiyet ise, Gedikli'de bizi, —son araştırmalarla Önasya'da ilginç örnekler verdiği tesbit edilen— ölü yakma geleneğinin eski örneklerinden biri ile karşılaştırmaktadır.

c) *Dikdörtgen plânlı kuyu mezarları* : C - Tranşesinin orta kesiminde 9.5 × 7.5 m. boyutundaki bir alanda dikdörtgen plânlı üç kuyu mezarı meydana çıkarıldı (=M - 1, M - 2, M - 3). Yukarıda da belirtildiği üzere, bu kesim daha önce arayıncıları tarafından açıldığı için, mezarların üçünün de geniş çapta tahrip ve yağmaya maruz kalmış olduğu görüldü.

"M - 1" ve "M - 3" kendilerini nisbeten daha iyi koruyabilmişlerdir; kenarları moloz duvar tekniğinde taş ile örülen bu iki mezarın tavanlarını örten yassı kalker taşı levhalarından biri *in situ* olarak bulundu. Zeminleri irice çakıl ile döşelidir, ("M - 1" in ölçüleri : yaklaşık olarak uzunluk 3.5 m., genişlik 1.5 m., yükseklik 1.60 m.). Girişi, diğerleri gibi, doğu yönde olan "M-1" e iki basamakla dahil olunmaktadır. "M - 1" in içinde sayısı on dördü geçen tam kap bulundu. Kaplar gerek profil ve kil kalitesi ve gerek üzerlerinde taşıdıkları mahkûk çizgi bezekleri bakımından ilgi çekicidirler. Alçak ayaklı bodur meyvelikler, ayaklı çömlekler, sepet kulplu ufak meyvelikler ve fincan profilli olup dış yüzeylerinde yatay paralel olukçuklar bulunan bej renkte keramik özellikle ilginçtirler. Aynı biçim, renk ve kalitedeki çanak - çömlek tipleri Tilmen Hüyüğü'nün III g - III c evrelerinde de meydana çıkarılmıştı. Ayaklı çömleklerin boyunlarında ve gövdelerinde mahkûk üçgen, birbiri ile kesişen eğik paralel çizgicikler, bir kaçında da bir damga ile basıldığı anlaşılan romboid süsler vardır ki, bunların benzerlerine Tarsus'un Eski Bronz II safhasında ve Zincirli'de de rastlanılmaktadır. Gerek Tarsus ve gerek Tilmen'in stratigrafik verilerine dayanarak Gedikli'nin bu dikdörtgen plânlı kuyu mezarlarını Eski Bronz II, 3 veya Eski Bronz III devrine tarihlemek mümkündür.

III. TARİHİ COĞRAFYA ARAŞTIRMALARI

Birkaç yıldan beri İslâhiye bölgesinde yapılmakta olan tarihî coğrafya araştırmalarına 1964 döneminde de devam edildi ve Amanus'ların doğu bölgesini Kilikya'ya bağlayan tâli yollardan biri gözden geçirildi; bahis konusu olan ikincil

yol Hassa ile Dört Yol'un irtibatını sağlamakta olup seyri şöyledir : Hassa - Tiyek Köyü - Tiyek Geçidi (1740 m.) - Çardak Yaylası - Domuzdamı - Taştezne - Cıvık - Dört Yol. Adı geçen yol üzerinde, bu gün Taştezne adı ile tanınan yerde Roma devrine ait olan yolun kontrolünü sağladığı anlaşılan harç kullanmadan yassı taşlarla inşa edilmiş yaklaşık olarak 36 x 26 m. boyutunda müstahkem bir yapı yıkıntısı ve bu yapının arka kesiminde müteaddit bina kalıntıları görüldü. Amanus Dağlarının orta kesimindeki bu dağ yolunun, güneydeki Beylân (=Belen) ve kuzeydeki Arslanlı Bel geçitlerini aşan iki ana yol kapalı olduğu vakit tarih çağları boyunca icap ettikçe kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır; nitekim Taştezne'deki müstahkem yapı bu fikri desteklemektedir. Bu Hassa - Dört Yol tâli yolunun Assurlular tarafından da zaman zaman aşılmış olması çok muhtemeldir. Zira bu yol Amanus üzerindeki diğer ikincil yollara nazaran daha tabii, biraz daha rahat ve daha sulaktır.

Gelecek dönemlerde gerek tarihi coğrafya araştırmalarımızın ve gerek Tilmen ve Gedikli Hüyüklerindeki kazılarımızın geliştirilmeleri ile İslâhiye bölgesinin iskân tarihi ve kültürleri ile ilgili konuların aydınlanması için çeşitli belgelerin çıkarmakta devam edeceğine ummaktayız.

PROF. DR. U. BAHADIR ALKIM

1964 Çandarlı Kazıları

1964 Çandarlı kazısına 8 Temmuz - 14 Ekim tarihleri arasında devam edilmiştir. Bu yıl da yarımada'nın berzahında yer alan eski Pitane şehrinin nekropolünde çalışılmıştır. Geçen yıllardan kazılması yarım kalan "L" ve "N" çukurları tamamlanmıştır. Yeni olarak "O" çukuru kazılmış ve mezarların toplu buldukları alanın sınırlarını tâyin etmek için "P" ve "R" harfleri ile belirtilen iki küçük test çukuru kazılmıştır.

Buluntular arasında Kuzey İonia, Rhodos, Korinth, Attika ve Khios adası seramikleri geniş ölçüde yer almaktadır. Korinth malzemesi arasında Orta ve Geç Korinth vazolar hâkimdir. Az olarak da Protokorinth, Geçiş devri ve Erken Korinth vazolar vardır. Bu vazolar mezar guruplarının tarihlenmesinde Attika seramiği ile birlikte önemli yer tutarlar. Aynı zamanda, Korinth ve Attika seramikleri mezarlarda beraber buldukları için birbirlerini de tarihlemektedirler.

Attika vazoları arasında 1960 ve 1963 yıllarında iki kyliksi ele geçmiş olan Heidelberg Ressamı'na ait parçalar vardır. Bundan başka, Küçük Usta kyliklerine ait bir çok parça, geç 6. yüzyıl siyah figürlü vazolarına ve 4. yüzyıl kırmızı figürlü kraterlere ait parçalar bulunmuştur.

Khios adası seramiği, geçen yıllarda bulunanlar kadar çok olmamakla beraber, yine cremation'larda bol ölçüde bulunmuştur. Cremation'larda bulunmalarından ötürü, bir kısmı tezyinat bakımından çok tahrip olmuş olmalarına rağmen vazo formları yönünden çok önemli buluntulardır. Rhodos seramiğinden bazı parçalar ve geç yaban keçisi sülinde bir oinokhoe bulunmuştur. 530 tarihlerinden bir cam amphoriskos, sağlamlığı ve boyalarının parlaklığı bakımından buluntular arasında özel bir yer işgal eder.

Kuzey İonia stilindeki vazolar arasında sağlam bir dinos, formu, içinde bulunan ve bize tarihini veren bir korinth aryballos ve üzerindeki hayvan frizlerinin işçiliği bakımından önemli buluntudur. Vazolar arasında, üzerindeki stilize at tasviri ile bir Kuzey İonia amphorası, aslan tasvirli bir Khios chalice'i, korinth mamulâtı arasında birkaç aryballos, Heidelberg Ressamının boyadığı Siana kaplarına ait birkaç parça, birinci sınıf eserlerdir.

Devamlı surette orijinal malzeme vermekte olan mezarlığın kazılmasına 1965 yılında devam edilmesi gereklidir. Aynı zamanda antik şehrin üzerinde yer aldığı yarımada yapılacak kazılarla da mezarlık kazılarına paralel olarak şehrin kültür katlarının araştırılması faydalı olacaktır.

Ord. Prof. Dr. EKREM AKURGAL
Çandarlı Kazısı Başkanı

Karatepe — Aslantaş çalışmaları (1964).

Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Türk Tarih Kurumu ve İstanbul Üniversitesi tarafından yürütülen Kadirli ve Karatepe çalışmalarına 1964'de Prof. Dr. Halet Çambel başkanlığında bir heyet tarafından Eylül, Ekim ve Aralık aylarında devam edilmiş, heyete desinatör Sara Atabay ve daha kısa bir süre ile Y. Mim. Turgut Cansever ve Alpaslan Koyunlu katılmışlardır.

K a r a t e p e — A s l a n t a ş :

1 — T e s i s l e r : Açık hava müze sitesi tesislerine ait çalışmalara devam edilmiş, müze saçaklarının ilk izolasyon işleri tamamlanmış, park sahasının inşaatı için ihzarata başlanmış, ayrıca sellerden çok zarar görmüş olan içme suyu isale hattı baştan başa onarılmış, kazı şantiyesinde yeni bir taş deposu inşa edilmiştir.

2 — K a z ı , a r a m a , r e s t o r a s y o n , y a y ı n l a i l g i l i ç a l ı ş m a l a r : Yamaçlarda ve kuzey kapının iç tarafındaki alanda kazıya devam edilmiş, yeni ortostat parçaları, kabartma ve yazıt parçaları ele geçirilmiş ve bunların ait olduğu yerler tesbit edilmiştir. Bu arada ayrıca, içme suyu hattı onarımı sırasında harabeye 1,5 km. mesafede Güney kapının hiyeroglif yazıtlı iç kapı aslanının bugüne kadar bulunmamış olan arka kısmı ele geririlmiş, noksan parçaların ne kadar uzaklara kadar gidebileceklerini bir defa daha göstermiştir. Kale duvarlarının restorasyonu için bu yıl da önemli miktarda ocak taşı ihzaratı yapılmıştır.

Hitit hiyeroglif ve fenike metinlerinin tekst edisyonuna girmek üzere yeni bulunan parçaların fotoğraf, kopya ve restitüsyon çalışmalarına devam edilmiş, yeniden restore edilmiş olan ortostatların ayrı ayrı parçalarını gösteren desen kataloguna ve bunların aslındaki yerlerini bulmak gayesile büyük ölçekli kontur desenlerine başlanmıştır.

K a d i r l i — A l a c a m i :

Mahalli bir müze haline getirilmesi tasarlanan tarihî Alacami'de temizlik işlerine devam edilmiş, kasabada yeni mozaik döşeme kalıntıları tesbit edilebilmiştir.

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ'NİN
1964 YILI ÇALIŞMA RAPORU

Basımevimiz geçen yıla oranla bu yıl 715.963,93 lira fazla iş yaparak 2.705.830,18 lira bürüt gelir sağlamıştır.

Geçen yılki raporumuzda belirttiğimiz gibi, 1964 yılının başında aldığımız tedbirler sayesinde bürüt gelirimiz fazlalaşmış, işletme giderlerinde 93.478,78 liralık bir tasarruf sağlanabilmiştir. Böylece bu yılki net kârımız 735.991,32 liraya ulaşmıştır. 1962 yılı muhasebe kayıtlarında yapılan mükerrer kayıttan doğma maddi hata 1964 yılında yapılan kontrollerimizde meydana çıkmıştı. 176.081,56 liradan ibaret olan bu hata bu yıl zarar kaydedildiğinden 735.991,32 lira olan kârımız 579.909,76 liraya düşmüştür.

Basımevimizin Öz Varlığı :

Bilânçomuzun aktif toplamı	6.787.687,46
5 yılda itfa edilecek ilk tesis masrafları	— 243.755,32
	<u>6.543.932,14</u>
Birikmiş Amortisman	—1.191.883,92
Gerçek aktif	5.352.048,22
Uzun vadeli borçlarımız	—1.635.528,26
	<u>3.716.519,96</u>
Kısa vadeli borçlarımız	— 626.320,36
	<u><u>3.090.199,60</u></u>

Basımevimizin öz varlığı olan 3.090.199,60 liranın net kâr olan 579.909,76 liraya oranı % 18,8'dir. Bu oran banka faiz haddi olan % 6,5 ile mukayese edildiğinde % 12,3 bir fazlalık gösterir ki bu, müessesemizin malî bakımından rantabl olduğunun güzel bir ifadesidir. 1962 yılına ait mahsup yapılmamış olsaydı, bu oran % 23,8 olacaktı. Esasen bu yılın rantabilite oranı olarak % 23,8'in alınması lâzımdır.

Geçen yıla oranla net kâr ve giderlerin mukayesesi :

	<u>1963</u>	<u>1964</u>	<u>Artan</u>	<u>Eksilen</u>
Amortisman	233.464,03	262.849,31	29.385,28	—
Personel Giderleri .	1.170.926,95	1.311.349,02	140.422,07	—
İşletme giderleri ...	469.119,31	375.640,53	—	93.478,78
Kâr	116.355,96	579.909,76	463.553,80	—
1962 yılından mahsup	—	176.081,56	176.081,56	—
	<u>1.989.866,25</u>	<u>2.705.830,18</u>	<u>809.442,71</u>	<u>93.478,78</u>

Yukarıdaki çizelgede görülen artış ve azalışlar şöyle yorumlanabilir :

Personel giderlerindeki artış, 1964 yılı içinde yapılan toplu sözleşme gereğince uygulanan ücret zamları ve tanınan sosyal hakların bir sonucudur.

Amortismanadaki artış, 1964 yılı içerisinde yapılan 220.284,92 T.L. lık yatırım dolayısıyla sabit kıymetlerdeki artıştan ileri gelmektedir.

İşletme giderlerindeki azalış, alınan tedbirlerle yapılan tasarruftan doğmaktadır.

Yukarıdaki çizelgeyi yüzde oraniyle şöyle ifade edebiliriz :

	1963	1964	Artan	Eksilen
Amortisman	% 11,7	% 9,7	—	% 2,0
Personel giderleri	% 58,8	% 48,5	—	% 10,3
İşletme giderleri	% 23,6	% 13,9	—	% 9,7
Kâr	% 5,9	% 21,4	% 15,5	—
1962 yılından mahsup	—	% 6,5	% 6,5	—
	% 100,0	% 100,0	% 22,0	% 22,0

Çizelgenin ifade ettiği gibi bütün gider oranlarında önemli bir düşüş, buna karşılık kârda gayet tatminkâr bir artış göze çarpmaktadır.

Basımevimizin gelecek yıllarda da aynı tempo ile gelişmesine çalışılmaktadır. Önümüzdeki yıl tesislerimize çift renkli bir ofset baskı makinesi katılacaktır. Haziran 1965 tarihinden başlamak üzere üretime başlayacağını umduğumuz 63 x 95 ölçüsündeki bu makinenin ithali için gerekli sözleşme yapılmıştır. Bu makinenin çalışmaya başlamasıyla iş gücümüz büyük ölçüde artacağı gibi, bazı baskı dallarında amaç edindiğimiz kaliteli baskıyı daha çok elde edeceğiz. Böylece Kurumumuzun daima takdirle karşılanan yayınları, bu sayede Batı âleminin yüksek baskı düzeyine ulaşacak ve hele renkli ve tıpkı basım baskılar en mükemmel surette yapılmış olacaktır.

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ YÖNETİM KURULU

Başkan		Üye	
PROF. DR. ŞİNASİ ALTUNDAĞ	ORD. PROF. DR. AYDIN SAYILI		
Üye		Basımevi Müdürü	
ABDÜLKADİR İNAN	ULUÇ İĞDEMİR	GÖKMEN İĞDEMİR	

DENETLEME KURULU RAPORU

TÜRK TARİH KURUMU YÜKSEK GENEL KURULUNA

Sayın Genel Kurulca bizlere verilen denetleme görevini yapmak üzere 19.III. 1965'de Kurum merkezinde toplanarak Türk Tarih Kurumu ile Basımevi'nin 1964 yılı gelir - gider bütçeleri, bilançoları defter kayıtları incelenmiş ve bu incelemenin sonuçları aşağıda sunulmuştur.

I. Türk Tarih Kurumu

1) Türk Tarih Kurumu'nun 1963 yılı bilançosunda yazılı kıymetlerin 1964 yılında ilgili hesaplara aynen devrolunduğu, harcamaların usulüne uygun ve Yönetim Kurulu kararına dayandığı,

2) 2.438.300,— lira olarak tahmin edilen 1964 yılı gelir bütçesinin 315.754,70 lira artış ve 5025,04 lira eksiliş ile 2.749.029,66 lira olarak tahakkuk ettiği,

2.432.831,— lira olarak tesbit edilen gider bütçesinden 2.123.368,21 liranın harcadığı ve geri kalan 309.462,79 liranın da arttırıldığı memnurlukla görülmüştür.

II. Türk Tarih Kurumu Basımevi

1) Basımevi'nin 1963 yılı bilançosunda yazılı kıymetlerin 1964 yılında ilgili hesaplara aynen devrolunduğu, yıl içindeki işlemlerin yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütüldüğü tesbit edilmiştir.

2) Basımevi'nin 1964 yılı brüt geliri. 2.705.830,18 liraya varmıştır. Bu gelirden, idare ve işletme giderleri ile gerekli amortismanlar ayrıldıktan sonra 579.909,76 liralık net bir kâr kalmaktadır.

Kurum ve Basımevi kayıt ve defterlerinin muntazam, muamelât ve mevcudatın bunlara uygun olduğunu, Yüksek Kurulunuzun incelemesine sunulan 1964 yılı blâncosu ile Kâr ve Zarar hesabının yine bu kayıt ve belgelere dayandığını arzeder, Kurum ve Basımevi Yönetim Kurullarının 1964 yılı hesaplarından aklanmasını yüksek onayınıza sunarız.

PROF. DR. HALİL DEMİRCİOĞLU
T. T. K. Üyesi

FAKİHE ÖYMEN
T. T. K. Üyesi

DR. HÂMİT KOŞAY
T. T. K. Üyesi

CAHİT SERTER
Türkiye İş Bankası
Genel Müdürlüğü
Muhasebe Müdür Muavini

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1964
BİLANÇOSU

AKTİF

PASİF

	Lira Kr.			Lira Kr.
KASA	117.583,61	Kurum arttırımı		8.793.746,22
BANKALAR	25.658,95	Kitap siparişleri		2.014,67
Merkez 3012	2.491,43	Muhtelif alacaklılar		623.355,23
İş 5635	21.807,04	Gelir vergisi		222,08
İş 40209	1.360,48	Tasarruf bonusu		3.600,—
CARİ HESAP	1.775.980,57	Ecnebi kitapçılar		19.063,90
KIYMETLER HESABI	6.960.555,72	Kurum memurları		
Basımevi sermayesi	2.750.000,00	em. tazminatları		246.990,13
Telif, tercüme	201.982,26	Sigorta Primleri		2.498,90
Kütüphane	498.199,92	Bellesten aboneleri		2.550,00
Bankalar hisse senetleri	350.111,55	Bankalar		2.057.037,94
Demirbaş	404.740,11	İş 20184	1.029.905,60	
Foto malzeme anbarı	4.306,51	İş 82555	1.027.132,34	
Baskı malzeme anbarı	95.350,87			
Kitap anbarı	2.655.864,50			
BORÇLU HESAPLAR	2.831.300,22			
İlmî araştırma ve konferanslar	18.000,00			
Telif, tercüme	43.709,43			
Kazılar	9.244,13			
Basılmakta olan eserler	44.202,44			
Kitapçılar	21.439,08			
Ciltleme masrafları	1.697,45			
Kredili satışlar	492,10			
İnşaat avansları	425.886,00			
Muhtelif borçlular	347.004,45			
Bina	1.939.710,14			
Kurum Memurları	19.915,—			
Toplam	11.751.079,07			11.751.079,07

Muhasebeci Y.

U. Süsoy

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ
1964 YILI BİLANÇOSU

AKTİF

SABİT KIYMETLER	4.633.661,07
Binalar	844.652,87
Demirbaşlar	3.789.008,20
İLK TESİS MASRAFLARI	243.755,32
Demirbaş Banka borcu faizi	243.755,32
BAĞLANMIŞ KIYMETLER	116.377,67
Depozitolar	4.098,06
Şahıs İstihkakı	14.000,00
İthalat Karşılığı	13.000,00
Geçici Hesaplar	85.279,61
İŞLETME KIYMETLERİ	589.466,28
Ambarlar	589.466,28
KISA VADEDE PARAYA ÇEVİRİLEBİLEN KIYMET.	1.173.916,66
Senetler	18.612,50
Müşteriler	954.873,98
Borçlular	200.430,18
EMRE ÂMADE KIYMETLER	30.510,46
Kasa	30.310,46
Bankalar	200,00

6.787.687,46

PASİF

SERMAYE	2.750.000,00
İHTİYATLAR ve FONLAR	4.045,16
Yetiştirme Fonu	3.445,16
Tamir Fonu	600,00
UZUN VADELİ BORÇLAR	1.635.528,26
T. T. Kurumu	1.635.528,26
KISA VADELİ BORÇLAR	626.320,36
Müşteri avansları	359.938,20
Alacaklılar	235.087,91
Kanuni Kesintiler	30.998,18
Emanetler	296,07
AMORTİSMANLAR	1.191.883,92
Binalar	145.381,42
Demirbaşlar	1.046.502,50

1964 YILI KÂRI **579.909,76**

6.787.687,46

Muhasebeci
EROL ÜSTÜN'AR

T Ü R K T A R İ H K U R U M U B A S I M E V İ
31 ARALIK 1964 İTİBARIYLA KÂR ve ZARAR TABLOSU

AMORTİSMANLAR 262.849,31

PERSONEL GİDERLERİ 1.311.349,02

Ücretler	801.301,71
Formen Ücretleri	129.017,74
Fazla Mesailer	101.585,62
Tazminatlar	20.383,70
Muvakkat İşçi Ücret.	34.213,16
İkramiyeler	56.642,91
Sosyal Yardımlar	81.182,91
İşçi Sig. İşveren His.	87.021,27

İŞLETME GİDERLERİ 375.640,53

Işık	7.762,12
Kuvvet	16.986,80
Su	6.207,27
Isıtma	29.274,55
Sigorta	16.422,49
Faiz Komis. ve İskon.	67.251,54
Malzeme	184.792,31
Tamir Revizyon	15.406,37
Diğer İşletme Gider.	30.737,08
Terkinler	800,00

EVVELKİ YIL KÂR FARKI 176.081,56

KÂR 579.909,76

İŞLETME GELİRLERİ

Kitap İşi	966.545,28
Takvim İşi	971.563,70
Küçük İş Gelirleri	126.536,86
Klişe İşi	321.310,52
Döküm İşi	37.519,15
Cilt İşi	169.202,30
Plastik İşi	81.747,63
Bıçak Bileme	14.515,00
Sair Gelirler	16.889,74

2.705.830,18

2.705.830,18

Muhasebeci
EROL ÜSTÜN'AR